

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра обліку та оподаткування

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

«ОБЛІК ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА ЇХ ЕКВІВАЛЕНТІВ»

Студентки 2 курсу, 2мз групи,
спеціальності
071 "Облік і оподаткування"
спеціалізації
"Облік і податковий
консалтинг"

Педченко Анастасії
Олександрівни

Науковий керівник
доктор економічних наук,
професор

Фоміна Олена
Володимирівна

Гарант освітньої програми
кандидат економічних наук,
доцент

Августова
Олена Олександрівна

Київ 2021

Київський національний торговельно-економічний університет

Факультет фінансів та обліку Кафедра обліку та оподаткування
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Спеціалізація / освітня програма «Облік і податковий консалтинг»

Затверджую

Зав. кафедри _____ О.В.Фоміна
« ____ » _____ 2021 р.

Завдання на випускню кваліфікаційну роботу студентіві

Педченко Анастасії Олександрівні

(Прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема випускної кваліфікаційної роботи
«Облік грошових коштів та їх еквівалентів»

Затверджена наказом ректора № 3916 від 28 грудня 2020 р.

2. Строк здачі студентом закінченої роботи «29» листопада 2021 р.

3. Цільова установка та вихідні дані до роботи

Мета роботи (проекту)

Обґрунтування теоретичних аспектів обліку грошових коштів та їх еквівалентів на ТОВ «Вишня», а також розробка рекомендацій щодо вдосконалення методів обліку

Об'єкт дослідження процес обліку грошових коштів та їх еквівалентів

Предмет дослідження теоретичні та практичні аспекти бухгалтерського обліку грошових коштів та їх еквівалентів на ТОВ «Вишня»

4. Консультанти по роботі (проекту) із зазначенням розділів, за якими здійснюється консультування:

Розділ	Консультант (прізвище, ініціали)	Підпис, дата	
		Завдання видано	Завдання виконано

5. Зміст випускної кваліфікаційної роботи (проекту) (перелік питань за кожним розділом)

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА ЇХ ЕКВІВАЛЕНТІВ.

1.1 Економічна сутність та класифікація обліку грошових коштів та їх еквівалентів

1.2. Концептуальні засади обліку грошових коштів та їх еквівалентів
Висновки за розділом 1

РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН ОБЛІКУ ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА ЇХ ЕКВІВАЛЕНТІВ НА ТОВ «ВИШНЯ».

2.1. Організація фінансового обліку готівкових розрахунків

2.2. Методика обліку готівкових розрахунків

2.3. Відображення у фінансовій звітності підприємства інформації про наявність і рух грошових коштів

Висновки за розділом 2

РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА ЇХ ЕКВІВАЛЕНТІВ НА ТОВ «ВИШНЯ».

3.1. Проблеми та напрями удосконалення фінансового обліку грошових коштів та їх еквівалентів

3.2. Проблеми та напрями удосконалення управлінського обліку грошових коштів та їх еквівалентів

Висновки за розділом 3

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

6. Календарний план виконання роботи

№ пор.	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	
		за планом	фактично
1.	Узгодження плану та оформлення завдання	31.12.2020	31.12.2020
2.	Подання статті на кафедру	02.06.2021	02.06.2021
3.	Вступ. Розділ 1	23.04.2021	23.04.2021
4.	Розділ 2	25.06.2021	25.06.2021
5.	Розділ 3. Висновки	08.10.2021	08.10.2021
6.	Подання роботи (всі розділи, додатки) на кафедру	25.10.2021	25.10.2021
7.	Попередній захист робіт	11.11.2021	11.11.2021
8.	Подання завершеної (переплетеної) роботи та електронної версії в ПДФ форматі	29.11.2021	29.11.2021

7. Дата видачі завдання «31» грудня 2020 р.

8. Керівник випускної кваліфікаційної роботи _____ О.В. Фомина

9. Гарант освітньої програми _____ О.О. Августова

10. Завдання прийняв до виконання студент _____ А.О. Педченко

11. Відгук наукового керівника випускної кваліфікаційної роботи

Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи _____ О.В. Фоміна

Відмітка про попередній захист _____
(ПІБ, підпис, дата)

12. Висновок про випускну кваліфікаційну роботу

Випускна кваліфікаційна робота студента _____ Педченко А.О. може бути допущена до захисту екзаменаційній комісії.

Гарант освітньої програми _____ О.О. Августова

Завідувач кафедри _____ О.В. Фоміна

« _____ » 2021 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1	7
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА ЇХ ЕКВІВАЛЕНТІВ.....	7
1.1. Економічна сутність та класифікація обліку грошових коштів та їх еквівалентів.....	7
1.2. Концептуальні засади обліку грошових коштів та їх еквівалентів.....	14
Висновки за розділом 1.....	17
РОЗДІЛ 2	19
СУЧАСНИЙ СТАН ОБЛІКУ ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА ЇХ ЕКВІВАЛЕНТІВ НА ТОВ «ВИШНЯ».....	19
2.1. Організація фінансового обліку готівкових розрахунків.....	19
2.2. Методика обліку готівкових розрахунків.....	25
2.3. Відображення у фінансовій звітності підприємства інформації про наявність і рух грошових коштів.....	29
Висновки за розділом 2.....	32
РОЗДІЛ 3	34
УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА ЇХ ЕКВІВАЛЕНТІВ НА ТОВ «Вишня».....	34
3.1. Проблеми та напрями удосконалення фінансового обліку грошових коштів та їх еквівалентів.....	34
3.2. Проблеми та напрями удосконалення управлінського обліку грошових коштів та їх еквівалентів.....	42
Висновки до розділу 3.....	48
ВИСНОВКИ.....	50
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	52
ДОДАТКИ.....	61

ВСТУП

Тема облік грошових коштів та їх еквівалентів є досить актуальною у наш час і буде актуальною завжди, адже на кожному підприємстві, в кожній організації ведеться облік грошових коштів. Здійснення будь-яких господарських операцій не може здійснюватися без грошових коштів.

В умовах ринкової економіки підприємства постійно підтримують фінансові взаємовідносини з іншими підприємствами, організаціями та робітниками підприємства і окремими особами. Для цього кожне підприємство має касу для розрахунків готівкою і відкриті в установах банків розрахункові рахунки для безготівкового обігу, а також зберігання власних коштів умови існування підприємств, а також процеси, що протікають в економіці України ще раз підтверджують важливість і необхідність грошових коштів для здійснення фінансово-господарської діяльності суб'єктів підприємництва. Тому на кожному підприємстві повинні створюватися всі умови для ретельного контролю за оприбуткуванням, видачою та рухом грошових коштів. Організація обліку коштів полягає у цілеспрямованому упорядкуванні збирання первинної інформації, своєчасної обробці даних, виборі форм вихідної інформації, а також поліпшення і вдосконаленні оперативного контролю за дотриманням нормативних документів.

Організація грошового обігу на підприємствах контролюється і регламентується. Від своєчасного і якісного внутрішнього контролю залежить не тільки схоронність коштів засновників, але кредитоспроможність підприємства. Внутрішній контроль включає не тільки бухгалтерський облік, а усю фінансово-господарську діяльність структурних підрозділів і підприємства в цілому. Контроль спрямований на постійне удосконалювання господарських процесів, що є життєвою необхідністю сучасного підприємства.

Дослідженням сутності та класифікації грошових коштів у різні роки займалися такі відомі вітчизняні вчені, як С.М. Остафійчук, В.В. Сопко, О.С. Височан, О.Г. Величко, Г.Г. Осадча, Н.І. Власюк, С.Ф. Голов, П.Л. Гордієнко, В.І. Єфіменко, Н.В. Ковальчук, Л.П. Кулаковська, Н.М. Ткаченко та інші, однак це

питання і у наш час лишається відкритим. З іноземних вчених необхідно відзначити А. Апчерча, Д. Нортон, Р. Каплана, В.Ф. Палія, Я.В. Соколова.

Незважаючи на вагомий внесок вчених у дослідження сутності грошових коштів та їх еквівалентів, вказане питання містить в собі ще багато нерозкритих аспектів, тому що ринок породжує все нові і нові форми платіжних засобів, а нестабільність вітчизняної економіки вимагає відповідного реагування з питань забезпечення достатньої ліквідності і платоспроможності підприємства, необхідною умовою якого є коректне визначення складу грошових коштів та їх еквівалентів.

Згідно з статистичними даними Національного банку України, грошова база у тому числі готівкові кошти, випущені в обіг становили в січні 2020р. 428,92 млрд грн, а у січні 2020р. – 469,76 млрд.грн. Це свідчить про те, що у готівково-грошовому обігу в Україні у 2021 році відбулося збільшення коштів в обігу на 9,5%.

Науковою гіпотезою дослідження є припущення, що удосконалення обліку грошових коштів та їх еквівалентів на підприємстві дозволить стримати та частково нівелювати наслідки впливу стану невизначеності на його діяльність.

Метою дослідження є обґрунтування теоретичних аспектів обліку грошових коштів та їх еквівалентів на ТОВ «Вишня», а також розробка рекомендацій щодо вдосконалення методів обліку

Для досягнення встановленої мети визначено такі завдання:

- проаналізувати сутність та класифікацію обліку грошових коштів та їх еквівалентів;
- дослідити концептуальні засади обліку грошових коштів та їх еквівалентів;
- провести аналіз нормативно-правових актів та здійснити огляд спеціальної літератури з теми дослідження;
- обґрунтувати організацію та методикку обліку грошових коштів та їх еквівалентів на ТОВ «Вишня»;

- надати пропозиції щодо напрямів удосконалення обліку грошових коштів та їх еквівалентів на підприємстві;
- охарактеризувати стан управлінського обліку грошових коштів та їх еквівалентів на ТОВ «Вишня»;
- узагальнити напрями удосконалення системи управлінського обліку грошових коштів та їх еквівалентів на ТОВ «Вишня».

Об'єктом дослідження є процес обліку грошових коштів та їх еквівалентів.

Предметом дослідження є комплекс теоретичних, методичних і практичних аспектів обліку витрат операційної діяльності підприємства ТОВ «Вишня».

Методи дослідження. У кваліфікаційній роботі використовувались загальнонаукові і спеціальні методи: порівняння, індукції та дедукції, угруповань, спостереження, абстрагування, обстеження, комплексної оцінки, а також методи та прийоми економічного аналізу – логічні, статистичні, факторного впливу, абстрактні, економіко-математичні.

Інформаційною базою дослідження є нормативно-правові акти, що регулюють економічну діяльність підприємств та спеціальна література з питань обліку операційних витрат на підприємствах в Україні, а також Інтернет-ресурси, облікові реєстри, відомості, фінансова звітність ТОВ «Вишня».

Наукова новизна одержаних результатів постає в аналізі та доповненні теоретичних положень стосовно таких економічних категорій, як операційні грошові кошти та їх еквівалентів. А також, в розробці практичних рекомендацій щодо удосконалення фінансового та управлінського обліку грошових коштів та їх еквівалентів підприємства.

Практична значущість виконаного дослідження щодо обраної теми випускної кваліфікаційної роботи полягає у впровадженні основних положень щодо удосконалення грошових коштів та їх еквівалентів на ТОВ «Вишня», що

дає змогу суттєво покращити інформаційні можливості обліку, інтегрувати його з іншими функціями управління – плануванням, аналізом, контролем.

Апробація результатів дослідження. Основні питання дослідження висвітлено у науковій статті на тему: «Сучасний стан обліку грошових коштів у системі інформаційних технологій» у Збірнику наукових статей студентів КНТЕУ.

Структура роботи: 51 сторінка, 10 таблиць, 5 рисунків, 14 додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА ЇХ ЕКВІВАЛЕНТІВ

1.1. Економічна сутність та класифікація обліку грошових коштів та їх еквівалентів

Грошові кошти є ресурсом забезпечення платоспроможності усіх процесів господарської діяльності підприємства. Попри те, що грошові кошти займають невелику частку в сукупних активах підприємства, вони відіграють надзвичайно важливу роль у забезпеченні його існування та гармонійного розвитку. Основні функції грошей ми можемо розглянути на рис. 1.1.

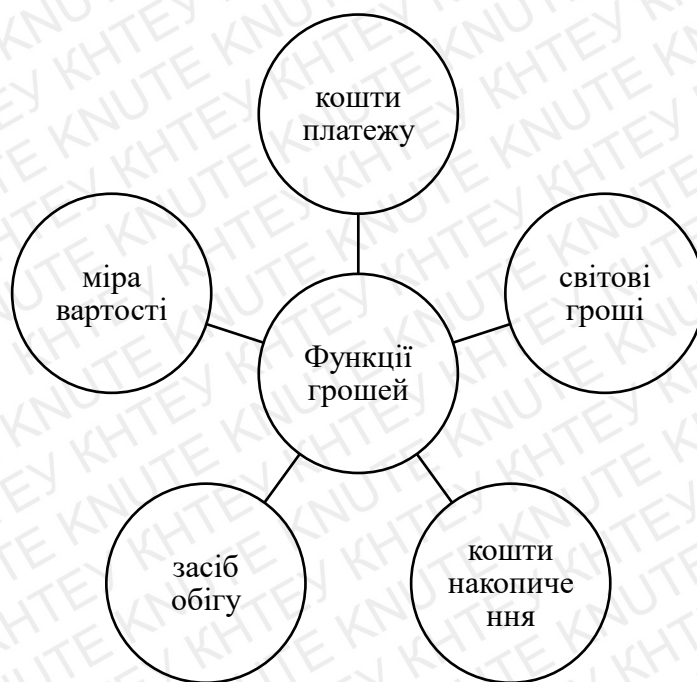

Рис. 1.1. Основні функції грошей

Джерело: складено автором за [11]

Можемо розглянути кожну функцію грошей більш детально:

- 1) міри вартості, тобто, гроші є засобом виміру вартості всіх інших товарів;
- 2) засобу обігу, що проявляється в ролі посередника при обміні одного товару на інший;

3) кошти накопичення, тобто утворення грошових резервів, раніше виконували реальні гроші – золото і срібло, сьогодні – нерухомість, акції, довгострокові облігації та короткострокові цінні папери.

4) кошти платежу, що забезпечує погашення зобов'язань між суб'єктами економічних відносин (продаж товарів у кредит та виплата зарплати);

5) світових грошей (вільний обіг грошей з благородних металів за межами визначених національних кордонів) [55].

Завдяки грошовим коштам та їх функціям кожен може реалізувати конкретні потреби, тому грошова система встановлює взаємозв'язок між виробництвом, розподілом, обміном і споживанням.

Грошові кошти – це готівка в касі підприємства, депозити до запитання, кошти на банківських рахунках, які характеризуються абсолютною ліквідністю, тобто можуть бути використані у будь-яку мить для здійснення розрахунків, або обмінені на законні платіжні засоби [55]. Більш детальний розгляд визначення грошових коштів наведений нами у Додатку А.

Для відповідності грошових коштів реальним потребам користувачів бухгалтерської інформації, їх класифікують за формою існування, видом валюти, місцем зберігання.

За формою існування розрізняють готівкові та безготівкові грошові кошти. До готівкових грошових коштів належать грошові кошти в касі, а до безготівкових – грошові кошти на рахунках в банках та електронні гроші. За видом валюти: грошові кошти у національній валюті та грошові кошти в іноземних валютах. Класифікація грошових коштів за видами валют має надзвичайно важливе значення для управління залишком грошових коштів, адже дозволяє керівництву підприємства швидко реагувати на зміну курсів іноземних валют відносно національної валюти [11].

За місцем зберігання: грошові кошти в касі, грошові кошти на рахунках в банках та електронні гроші (залишки на депозитних платіжних картках та кошти на рахунках платіжних систем в Інтернеті). Дана класифікаційна ознака має дуже важливе значення для проведення інвентаризації грошових коштів. У

НП(с)БО 13 „Фінансові інструменти” одним із компонентів фінансових активів є грошові кошти, не обмежені для використання [42].

Напрямки використання грошових коштів можуть бути обмеженими, у випадку надходження коштів на підприємство як цільового фінансування та цільового надходження (субсидії, надходження з бюджету та цільових фондів, гуманітарна допомога, внески фізичних і юридичних осіб), тому кошти можуть бути використані лише за призначенням. Також можемо запропонувати класифікацію грошових коштів за обмеженістю у напрямках використання:

- а) необмежені у використанні – грошові кошти, якими підприємство може розпоряджатися без жодних обмежень для ведення господарської діяльності;
- б) обмежені у використанні – грошові кошти, які підприємство може використовувати суворо за певним цільовим призначенням [11].

Еквіваленти грошових коштів - це незалежна від грошових коштів окрема економічна категорія – частина фінансових інвестицій, яка використовується не для розрахунків, а для підтримання платоспроможності підприємства, погашення його короткострокових зобов'язань і в разі потреби можуть бути вільно конвертовані у відомі суми грошових коштів із незначним ризиком зміни вартості [55].

Відповідно до НП(с)БО 1 „Загальні вимоги до фінансової звітності” еквіваленти грошових коштів - короткострокові високоліквідні фінансові інвестиції, які вільно конвертуються у певні суми грошових коштів і які характеризуються незначним ризиком зміни їх вартості [40]. Визначення подане в МСБО 7 „Звіт про рух грошових коштів” не обмежує категорію „еквіваленти грошових коштів” рамками лише фінансових інвестицій, а дозволяє включати до них будь-які короткострокові високоліквідні інвестиції [36]. Тобто міжнародні стандарти фінансової звітності допускають більш вільне трактування еквівалентів грошових коштів, ніж НП(с)БО.

Для більшого розуміння суті еквівалентів грошових коштів потрібно зробити аналіз більш широкого поняття, а саме поняття „інвестиції”. Відповідно до ЗУ „Про інвестиційну діяльність” інвестиціями є всі види

майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток або досягається соціальний ефект [20]. Такими цінностями можуть бути:

- кошти, цільові банківські вклади, паї, акції та інші цінні папери; рухоме та нерухоме майно (будинки, споруди, устаткування та інші матеріальні цінності);
- майнові права інтелектуальної власності;
- сукупність технічних, технологічних, комерційних та інших знань, оформлених у вигляді технічної документації, навиків та виробничого досвіду, необхідних для організації того чи іншого виду виробництва, але не запатентованих ("ноу-хау");
- права користування землею, водою, ресурсами, будинками, спорудами, обладнанням, а також інші майнові права та інші цінності [20].

Розуміння терміну «еквіваленти грошових коштів» слід розуміти як категорію «фінансові інвестиції», а не просто «інвестиції». Це можна пояснити тим, що в загальному категорія «інвестиції» включає реальні інвестиції та фінансові інвестиції, а ось характеризуватись високою ліквідністю при певних умовах можуть лише фінансові інвестиції. Як стверджує Т. І. Воробець фінансове інвестування за останній час все більш орієнтується на ринок цінних паперів. Різні інструменти цього ринку складають сьогодні приблизно 90% загального обсягу фінансових інвестицій [6]. Обіг цінних паперів здійснюється на фондовому ринку, який є своєрідним індикатором кризових явищ в економіці. Ступінь становлення та розвитку фондового ринку в країні є невід'ємним індикатором успішного проведення ринкових реформ, створює важливий компонент сучасного механізму економічного регулювання [18]. Завдяки тому, що економічна ситуація в державі покращується, згладжується коливання кон'юнктури фондового ринку і здійснюється стимулювання того, що кожен починає зберігання вільних залишки грошових коштів у вигляді грошових еквівалентів, а ось погіршення – навпаки може зменшити попит на

фінансові інструменти. Узагальнюючи наведену інформацію можемо сказати, що в більшості випадків еквівалентами грошових коштів будуть саме короткострокові високоліквідні цінні папери, які характеризуються стабільною кон'юнктурою на фондовому ринку протягом тривалого часу. Поділ фінансових інвестицій за їх видами, які незалежно від строку їх обігу поділяються на пайові та боргові є дуже важливим значенням для визначення критерія віднесення активів до складу еквівалентів грошових коштів.

Пайові фінансові інвестиції або інструменти власного капіталу (акції, паї, майнові права):

- підтверджують право на частину в активах підприємства, що залишається після вирахування сум за всіма його зобов'язаннями;
- виступають у вигляді пайових цінних паперів (акцій) або внесків до статутного капіталу інших підприємств; мають необмежений термін обігу;
- утримуються підприємством з метою одержання доходу за рахунок дивідендів або придбані з метою перепродажу чи одержання доходу за рахунок зростання ринкової вартості інвестицій [20].

На відміну від інструментів власного капіталу, боргові інструменти не надають права власності. До них відносять інвестиції, які:

- виступають як боргові цінні папери (облігації підприємств, державні облігації, облігації місцевих позик, казначейські зобов'язання, ощадні (депозитні) сертифікати, іпотечні облігації);
- визначають відносини позики між власником та емітентом; - мають визначений термін обігу;
- утримуються підприємством до їх погашення з метою одержання доходу у вигляді відсотків або придбані з метою перепродажу й одержання доходу за рахунок зростання їх ринкової вартості [20].

Еквівалентами грошових коштів можуть бути саме високоліквідні боргові фінансові інструменти при дотриманні умов короткого строку обігу (3-6 місяців), або при придбанні незадовго до погашення чи придбані з метою подальшого продажу, які характеризуються незначним ризиком зміни їх

вартості, тому метою їх придбання та утримання буде погашення короткострокових зобов'язань.

В більшості випадків придбання інструментів власного капіталу або пайових фінансових інвестицій здійснюється з метою отримання прибутку або здійснення впливу на діяльність об'єктів інвестування. Якщо розглядати ступінь ризикованості, то зазвичай пайові фінансові інструменти є більш ризиковими, оскільки їх ринкова вартість прямо залежить від стабільності та прибутковості діяльності їх емітента.

Враховуючи вище наведене, до еквівалентів грошових коштів слід включати:

- строкові депозити, до погашення яких залишилось менше трьох місяців;
- боргові цінні папери, які утримуються до погашення (облігації підприємств, державні облігації, облігації місцевих позик, казначейські зобов'язання);
- ощадні (депозитні) сертифікати, іпотечні облігації, придбані незадовго до їх погашення;
- боргові цінні папери, які утримуються для продажу, та характеризуються стабільністю вартості протягом тривалого часу, впевненістю у тому, що подібна стійкість буде мати місце в майбутньому;
- привілейовані акції, придбані протягом короткого періоду їх погашення і з фіксованою датою їх викупу;
- дебіторська заборгованість, призначена для перепродажу, що до якої існує впевненість у її швидкій реалізації [5].

Еквіваленти грошових коштів споріднені із грошовими коштами, тому що вони, як і останні, утримуються для погашення короткострокових зобов'язань, а не для інвестиційних або для яких-небудь інших потреб, проте здатні приносити певний інвестиційний дохід, як фінансові інвестиції [73]. Для подальшого дослідження еквівалентів грошових коштів доцільно розглянути їх класифікацію, що представлено на рис. 1.2.

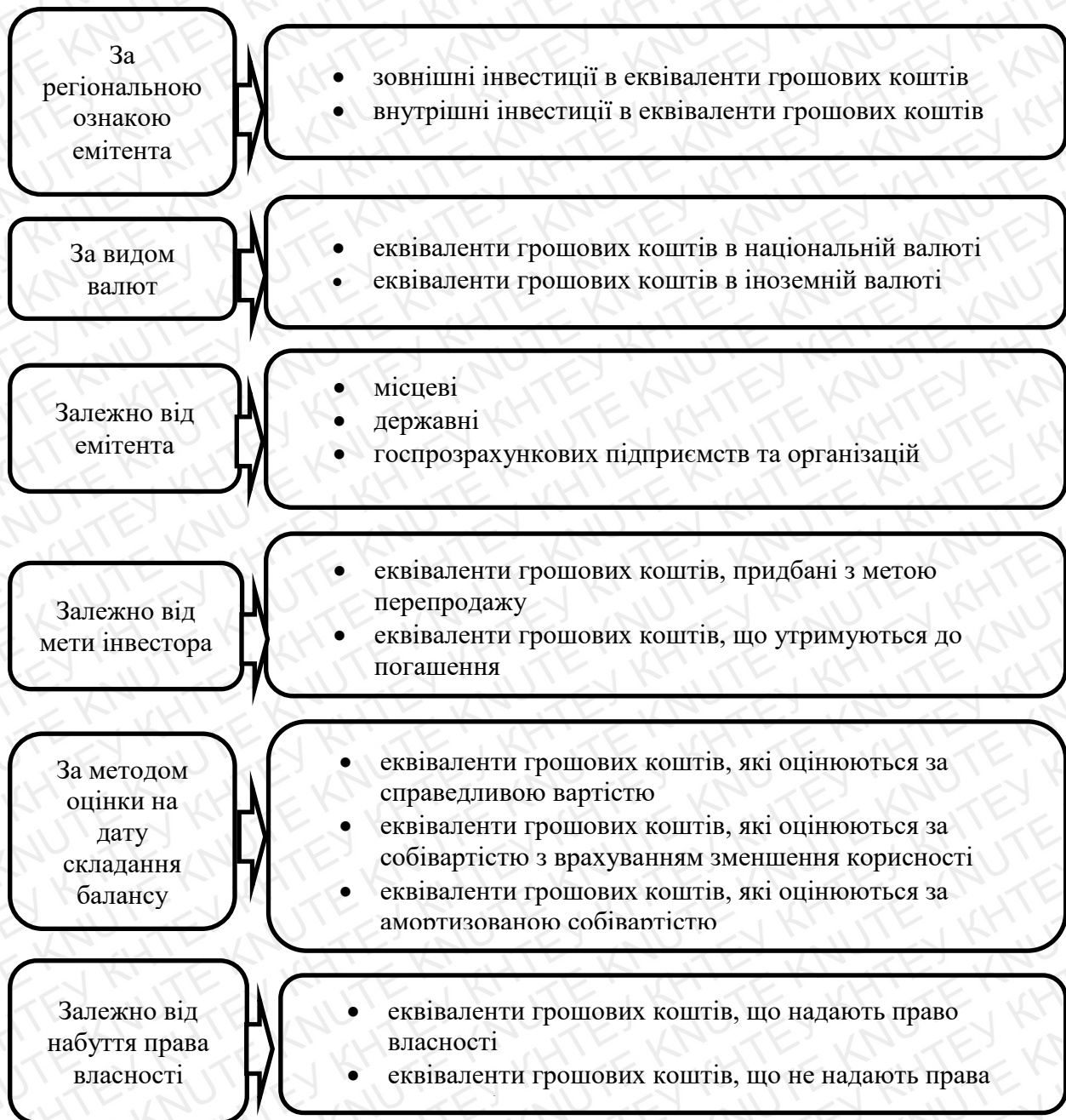

Рис. 1.2. Класифікація еквівалентів грошових коштів

Джерело: складено автором за [73]

Відповідно до наданої інформації можна зробити висновок, що еквівалентами грошових коштів можуть бути як боргові фінансові інвестиції з коротким строком обігу та/або придбані (отримані) незадовго до їх погашення, так і фінансові інвестиції які можуть бути вільно реалізовані підприємством в будь-який момент. Якщо фінансові інвестиції мають стабільну вартість протягом тривалого часу, можна стверджувати, що ці інвестиції будуть мати подібну стійкість і у майбутньому.

1.2. Концептуальні засади обліку грошових коштів та їх еквівалентів

Концептуальна основа обліку – це якісні характеристики та вартісне обмеження корисної фінансової інформації, концепція суб'єкта господарювання, що звітує, елементи фінансової звітності, визнання та припинення визнання, оцінка, подання та розкриття інформації [25]. Касові операції є важливою складовою системою обліку на підприємстві, а тому навколо цього поняття завжди відбувалися дискусії як серед багатьох економістів та бухгалтерів. Саме тому важливим завданням є дослідження чинної нормативно-правової бази з обліку касових операцій. У додатку А ми узагальнили нормативно-правові документи, що регламентують правові засади організації, документального оформлення, методикау і методологію обліку касових операцій на підприємстві.

Основним документом, який регулює фінансовий облік на підприємствах і у тому числі облік касових операцій є ЗУ « Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» [65]. Цей закон характеризує принципи ведення обліку та складання фінансової звітності, застосування яких дає можливість достовірного відображення в обліку та звітності інформації про рух готівки на підприємстві. Більш детальну інформацію про складання та подання фінансової звітності надає НП(с)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Цим Положенням (стандартом) визначаються зміст і форма «Звіту про рух грошових коштів» [39]. Інформація наведена у звіті про рух грошових коштів дає користувачам фінансової звітності можливість зіставляти, оцінювати і прогнозувати грошові потоки підприємства; досліджувати спроможність підприємства погасити зобов'язання та сплатити дивіденди; виявляти причини різниці між прибутком і грошовими надходженнями та видатками; аналізувати грошові та не грошові аспекти операцій підприємства. А загальні вимоги до розкриття статей цього звіту наведено в Методичних рекомендаціях щодо заповнення форм фінансової звітності, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 28 березня 2013 року № 433 [35].

Головна зміна, яка відбувалась в останній період в нормативно-правовому законодавстві стосовно обліку грошових коштів відбулась 5.01.2018 р. Цієї дати було запроваджено такий нормативний акт як Положення про ведення касових операцій у національній валюті України № 148 від 29.12.2017 р. Так, дані Національного банку України стосовно обсягів готівкових коштів в розрахунках поза банківських установ в 2019 р. складають 281,7 млрд. дол., що є найбільшою величиною на весь час функціонування нашої країни [76]. Внаслідок чого, основним нормативно-правовим документом, що регламентує облік готівки у касі підприємства є Постанова Правління НБУ № 148 "Про затвердження Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні [60]. Цим положенням визначено:

- вимоги до ведення готівкових розрахунків на підприємствах в Україні;
- основні поняття пов'язані зі сферою касових операцій;
- порядок оформлення касових операцій;
- основні контрольні процедури грошових розрахунків.

Облік операцій з коштами, розрахунками та іншими активами установи здійснюється у грошовій одиниці України. Перерахунок активів, що отримані в іноземній валюті, в грошову одиницю України для відображення в бухгалтерському обліку здійснюється за Порядком відображення в обліку операцій в іноземній валюті, затвердженим наказом Державного казначейства України від 24.07.2001 № 126 [63].

Одним з найважливіших документів для обліку касових операцій є План рахунків бухгалтерського обліку [57]. Саме завдяки розробці єдиного плану рахунків можливе однакове відображення облікової інформації та подальший аналіз. Для розуміння та практичного застосування плану рахунків розроблена Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом МФУ № 291 від 30.11.1999 р. [23].

Ведення касових операцій є чітко регламентованою, саме тому порядок готівкових розрахунків потребує постійного контролю їх відповідності нормам

законодавства. Нормативно-правовим актом, що регулює порядок перевірки касової дисципліни на підприємстві є методичні рекомендації щодо порядку проведення перевірки з питань дотримання суб'єктами господарювання касової дисципліни, повноти оприбуткування виручки від реалізації товарів (послуг) [32].

ЗУ «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» передбачено, що всі підприємства та ФОП, які здійснюють розрахункові операції, коли: займаються торговельною діяльністю; надають послуги громадського харчування; здійснюють продаж технічно складних побутових пристроїв, які підлягають гарантійному ремонту; здійснюють продаж лікарських засобів та виробів медичного призначення; здійснюють валютні операції зобов'язані застосовувати реєстратори розрахункових операцій [66]. Цим законом визначено:

- порядок проведення розрахунків;
- обов'язкові вимоги до РРО;
- контрольні процедури щодо застосування РРО;
- відповідальність за порушення вимог цього закону [66].

Щодо ведення касових операцій існує ще ціла низка інших питань, які розриті та регулюються іншими нормативно-правовими актами. Короткий огляд інших законодавчих джерел наведено нами у додатку Б.

Оскільки розуміння сутності ведення касових операцій на підприємстві – одна з головних передумов формування відповідних напрямів їх обліку, аналізу та можливості здійснення своєчасного управлінського впливу на окремі його складові для підвищення ефективності діяльності підприємств, необхідно розглянути це питання більш детально. У цьому допоможе нам огляд досліджень різних вчених. Огляд висвітлено нами у додатку В. Основними питаннями досліджень вчених є сутність готівки та касових операцій, проблеми ведення обліку, представлення касових операцій у звітності та проблеми, що стосуються складання звіту про рух грошових коштів.

Важливими нормативними документами, що регламентують бухгалтерський облік операцій з безготівковими коштами, є ЗУ «Про банки і банківську діяльність» [19] та ЗУ «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» [21]. ЗУ «Про банки і банківську діяльність» визначає основні вимоги щодо банківського обслуговування рахунків та встановлює обов'язки банків щодо ідентифікації клієнтів, які відкривають рахунки, та осіб, уповноважених діяти від імені зазначених клієнтів. У ЗУ «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» визначено коло осіб, яким банки мають право відкривати рахунки, а також регулюється порядок відкриття рахунків, та їхні види [21].

Щодо регулювання еквівалентів грошових коштів можна звернутися до НП(С)БО 12 «Фінансові інвестиції». Він визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації що до фінансових інвестицій, операцій із спільної діяльності та її розкриття у фінансовій звітності [41]. НП(С)БО 13 «Фінансові інструменти» визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про фінансові інструменти та її розкриття у фінансовій звітності [42].

Проаналізована інформація дає можливість дійти висновку, що сфера грошових коштів та їх еквівалентів в Україні є чітко визначеною та регламентованою. Нормативно-правова база, що регулює дане питання є дуже широкою. Що створює певні проблеми у розумінні та застосуванні на практиці системи обліку касових операцій. Тому законодавча база має рухатися в напрямку спрощення та зрозумілості.

Висновки за розділом 1

Проведене дослідження теоретичних основ обліку грошових коштів та їх еквівалентів підприємства дозволяє зробити наступні висновки:

1. Дослідження економічної сутності та класифікації грошових коштів серед економістів та науковців показав, що тема їх визначення, вимірювання, оцінка було і залишається актуальним питанням. Вагомим елементом грошових коштів є їх класифікація та функції. Їх класифікують за формою існування,

видом валюти, місцем зберігання. Основними функціями грошей є міра вартості, засіб обігу, світові гроші, кошти платежу та кошти накопичення. Повністю розкрита сутність еквівалентів грошових коштів та зроблена їх ретельна класифікація.

2. Розкриття концептуальної основи обліку грошових коштів та їх еквівалентів показало, що завдяки детальному розгляду фінансовій звітності існує можливість для зіставлення, точного оцінювання, контролю і прогнозування грошових потоків підприємства. Також існує можливість досліджувати спроможність підприємства погасити певні зобов'язання та сплатити дивіденди. Дослідження концептуальної основи обліку грошових коштів дає можливість чітко виявити причини різниці між прибутком і грошовими надходженнями та видатками, а також аналізувати грошові та не грошові аспекти операцій підприємства. Проаналізувавши чинну нормативно-правову базу обліку грошових коштів та їх еквівалентів, можна сказати, що вона є досить різноманітною та розгалуженою. Досить часто чинні нормативні документи містять ряд технічних та логічних неузгодженостей, та суперечать один одному. Узагальнюючи наведену інформацію, можна зробити висновок, що вирішення проблеми неузгодженості нормативних документів на рівні держави є одним з основних шляхів удосконалення питання обліку грошових коштів та їх еквівалентів.

РОЗДІЛ 2

СУЧАСНИЙ СТАН ОБЛІКУ ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА ЇХ ЕКВІВАЛЕНТІВ НА ТОВ «ВИШНЯ»

2.1. Організація фінансового обліку готівкових розрахунків

Фінансовий облік на підприємствах, в установах та організаціях потребує чіткої організації. Для забезпечення оптимального функціонування, розвитку та отримання прибутку використовується система методів, способів і заходів

Організація та ведення бухгалтерського обліку на підприємстві регламентується ЗУ «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» №996-IV від 16 липня 1999 року [65], Національними Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, Порядком подання фінансової звітності та іншими нормативно-правовими актами, затвердженими Міністерством фінансів України. Саме ці документи визначають принципи і методи ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності.

Організація системи управління грошовими коштами та їх еквівалентами на ТОВ «Вишня» включає:

- організацію обліку, при якому відбувається чітке та періодичне складання звітів про надходження і видаток грошей, напрямок їх використання, залишок в касі та на рахунках у банках;
- контроль наявності необхідних сум грошових коштів різного цільового призначення, відповідно до операційних потреб, розрахунків з кредиторами, погашення зобов'язань та здійснення можливих непередбачених витрат;
- контроль та запобігання нагромадження зайвих сум тимчасово вільних грошових коштів і цільове розміщення їх з метою одержання доходу до виникнення необхідності;

Згідно із п.3 НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» до грошових коштів відноситься: готівка, кошти на рахунках у банках та депозити до запитання [40].

Порядок відображення грошових операцій з коштами у бухгалтерському обліку суб'єктів господарювання регламентується Інструкцією «Про

застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій», затвердженого наказом МФУ № 291 від 30.11.1999 р. зі змінами та доповненнями [57].

При наявності достатньої кількості грошових коштів на підприємства можлива успішна діяльність цього підприємства. Саме з грошових коштів починається операційний цикл будь-якого підприємства, та ними і закінчується.

Грошові кошти на ТОВ «Вишня» знаходяться:

- в касі;
- на рахунках в банках;
- в дорозі.

До касових операцій на ТОВ «Вишня» та на інших підприємствах належать приймання та видача готівкових коштів. Данні касові операції ведуться безпосередньо через касу підприємства.

При становленні обліку готівкових розрахунків на підприємстві необхідно визначитись з: порядком організації готівкових розрахунків, способом зберігання наявних коштів в касі підприємства, порядком встановлення ліміту каси, порядком оформлення касових документів, а також загального документування касових операцій. Дотримання касової дисципліни на ТОВ «Вишня», встановлення належного порядку організації роботи каси, а також здійснення операцій з готівкою на підприємстві регламентуються «Положенням про ведення касових операцій у національній валюті України, затвердженим Постановою Правління НБУ від 29.12.2017 № 148 зі змінами та доповненнями» [60].

На ТОВ «Вишня» визначене місце, де зберігатиметься готівка, тобто каса підприємства. Каса - приміщення або місце здійснення готівкових розрахунків, а також приймання, видачі, зберігання готівки, інших цінностей, касових документів [60]. У процесі руху готівки може відбуватись їх збільшення – оприбуткування готівки та зменшення – видача готівки з каси. Обидві ці операції мають свої умови виконання та мають бути задокументовані

відповідним чином. За оприбуткування та видачу кошів з каси відповідає касир підприємства.

Розглянемо детальніше кожну зі складових руху готівки на ТОВ «Вишня». Отже, для ведення обліку та контролю касових операцій на підприємстві має бути визначене спеціальне приміщення (місце) для каси. За налаштування каси на підприємстві відповідає керівник. Також на ТОВ «Вишня» встановлена відповідальна особа – касир. До того ж сьогодні законодавчо визначено однією з умов ведення касових операцій розробку на підприємствах внутрішнього документа щодо касової дисципліни, в якому мають бути визначені організаційні моменти приймання, зберігання та видачі готівки. На ТОВ «Вишня» визначений ліміт каси. Ліміт залишку готівки в касі – це граничний розмір суми готівки, що може залишатися в касі у позаробочий час [60]. Він розрахований на підставі розрахунку середньоденного надходження готівки до каси.

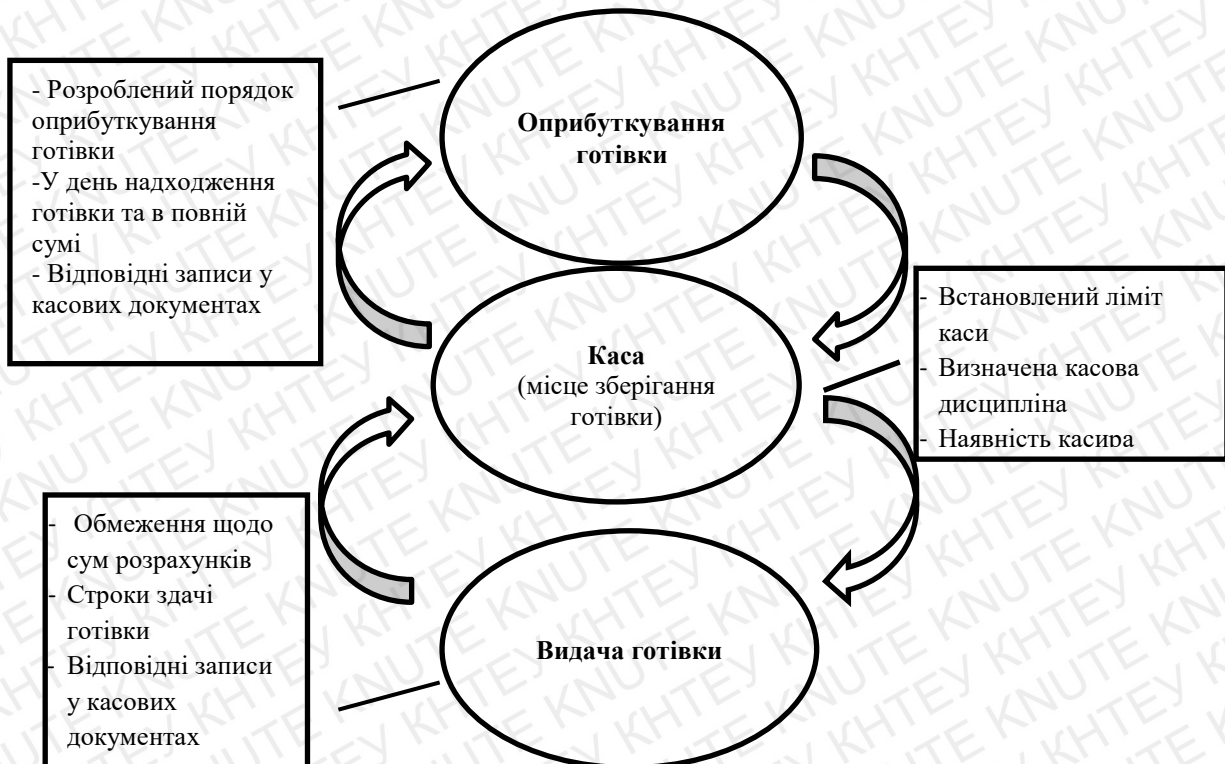

Рис. 2.1. Рух готівки на підприємстві

Джерело: розроблено автором

Основним документом, що застосовується для первинного обліку готівки в касі ТОВ «Вишня» є касова книга [60]. Кожне підприємство, що має касу зобов'язане відображати операції з готівкою в касовій книзі. Аркуші касової книги нумеруються та прошнуровуються, опечатуються відбитком печатки, за наявності її в установі/на підприємстві. Кількість аркушів у касовій книзі засвідчуються підписами керівника і головного бухгалтера установи/підприємства. Записи в касовій книзі здійснюються у двох примірниках. Перші примірники, що є невідривною частиною аркуша касової книги — «Вкладні аркуші касової книги», залишаються в касовій книзі. Другі примірники, що є відривною частиною аркуша касової книги, — «Звіт касира», є документами, за якими касири звітують щодо руху грошей у касі [53].

Виправлення в касовій книзі не допускаються. Зроблені виправлення підписуються касиром, а також головним бухгалтером. За відсутності руху готівки в касі протягом робочого дня записи в касовій книзі в цей день не здійснюються. Касир щоденно в кінці робочого дня підсумовує операції за день, виводить залишок готівки в касі на початок наступного дня і передає до бухгалтерії як звіт касира другі примірники, що є відривною частиною аркуша касової книги (копію записів у касовій книзі за день), з прибутковими і видатковими касовими ордерами під підпис у касовій книзі [53].

Процедура оприбуткування готівки також чітко регламентованою та містить певні умови її здійснення. Відповідно до законодавства готівка має бути оприбуткована в день її надходження в повній сумі. Основним документом, яким оформлюється надходження готівки до каси є прибутковий касовий ордер. Відповідно до ЗУ «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» суб'єкти господарювання, які здійснюють розрахункові операції в готівковій та/або в безготівковій формі (із застосуванням платіжних карток, платіжних чеків, жетонів тощо) при продажу товарів (наданні послуг) у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг, а також операції з приймання готівки для подальшого її переказу зобов'язані проводити розрахункові операції на повну

суму покупки (надання послуги) через зареєстровані, опломбовані у встановленому порядку та переведені у фіскальний режим роботи реєстратори розрахункових операцій з роздрукуванням відповідних розрахункових документів, що підтверджують виконання розрахункових операцій [67]. Використання РРО підприємствами у свою чергу також впливає на оприбуткування готівки. Умови оприбуткування готівки наведено нами у табл. 2.1.

Таблиця 2.1.

Порядок оприбуткування готівки залежно від способу ведення готівкових розрахунків

Спосіб ведення готівкових розрахунків	Порядок оприбуткування
Підприємство	
Оформлення касових ордерів	Запис у касовій книзі на підставі ПКО
Застосування РРО	Запис у касовій книзі на підставі ПКО
Застосування розрахункових квитанцій та книг обліку розрахункових операцій	Запис даних розрахункових квитанцій в КОРО
Відокремлені підрозділи, що не ведуть касову книгу	
РРО	Зберігання щоденних фіскальних звітних чеків (щоденних Z-звітів) в електронній формі протягом строку, визначеного податковим кодексом України, і занесення інформації з фіскальних звітних чеків до відповідних книг обліку (КОРО – у разі її використання).

Джерело: складено автором за [28]

Щодо видачі готівки з каси підприємства, то перше, що необхідно знати підприємствам це обмеження щодо готівкових розрахунків. Суб'єкти господарювання можуть здійснювати розрахунки у обсягах: до 10 000 грн – з іншими юридичними особами; до 50000 грн – з фізичними особами [60]. Основним документом, яким оформлюється видача готівки з каси підприємства

– є видатковий касовий ордер, бланк якого встановлений По Положенням про ведення касових операцій у національній валюті в Україні [60]. Оперограму касових документів та окремо видаткового касового ордера можна розглянути у Додатку Ж,З.

Нормативно-правовими актами України визначено норми щодо здачі отриманої готівки, які ми охарактеризували у табл. 2.2.

Таблиця 2.2.

Строки здавання готівки понад ліміт

Тип підприємства	Строки здавання готівки
Підприємства, розташовані в населених пунктах, де є банки	Щодня (у день надходження готівки до кас).
Підприємства, у яких час закінчення робочого дня (зміни) не дає змоги забезпечити здавання готівки у день її надходження	Наступного дня за днем надходження готівкової виручки до каси.
Підприємства розташовані в населених пунктах, де немає банків	Не рідше, ніж один раз на 5 робочих днів.

Джерело складено автором за [60]

Порядок проведення інвентаризації готівки, грошових коштів та їх еквівалентів, бланків документів суворої звітності зазначений в 3 розділі наказу Міністерства фінансів України «Про затвердження положення про інвентаризацію активів та зобов'язань» від 02.09.2014р. №879 (зі змінами та доповненнями) [59].

Наявність готівки, цінних паперів, чекових книжок та інших цінностей в касі підприємства перевіряється комісією та оформляється актом інвентаризації. Інвентаризація каси на підприємстві проводиться відповідно до положення «Про ведення касових операцій у національній валюті в Україні» [60].

2.2. Методика обліку готівкових розрахунків

Для узагальнення інформації про наявність і рух грошових коштів (у національній та іноземній валюті) у касах підприємства використовується рахунок 30 «Готівка» на якому ведеться синтетичний облік. Цей рахунок активний, основний, призначений для обліку грошових коштів. Рахунок 30 «Готівка» має такі субрахунки:

- 301 «Готівка в національній валюті»
- 302 «Готівка в іноземній валюті»

У табл. 2.3 наведено характеристику рахунку 30 «Готівка».

Таблиця 2.3

Характеристика рахунку 30 «Готівка»

Назва та номер рахунку	Призначення рахунку	За дебетом	За кредитом
30 «Готівка»	надання готівки фізичним особам для різних цілей, а також надходження готівки у касу підприємства.	відображається надходження грошових коштів у касу підприємства	відображається – виплата грошових коштів із каси підприємства "

Джерело: сформовано на основі [23]

На ТОВ «Вишня» операції у Касі підприємства використовуються досить часто. Одним з основних надходжень до каси підприємства є надходження з відокремлених підрозділів. Спеціально для цього були відкриті субрахунки 301.1«Готівка в національній валюті основна каса» та 301.2«Готівка в національній валюті відокремлені підрозділи». Одні з основних витрат це виплати постачальникам та підзвітним особам. Лише в 2019 році підприємство почало виплачувати заробітну плату на банківські картки.

Розглянемо типову кореспонденцію рахунків обліку грошових коштів у касі в національній валюті які використовуються у ТОВ «Вишня» у січні 2019р. в Додатку І.

Виходячи з наведених даних можна зробити висновок що використання рахунка 301 «Готівка в національній валюті» дуже важливе на підприємстві,

адже всі основні операції проводяться саме через касу підприємства. Так можемо побачити, що до каси підприємства надходить багато грошових коштів, які у свою чергу видаються за цільовими призначеннями. На кінець дня гроші залишаються у касі відповідно до ліміту каси, або через підзвітну особу здаються у банківську установу.

Через розширення асортименту товарів у ТОВ «Вишня» з'явилися іноземні постачальники, тож розглянемо типову кореспонденцію обліку грошових коштів у касі в іноземній валюті в 2020 році в таблиці 2.4.

Каса в іноземній валюті є монетарною статтею балансу. За цією статтею нараховуються курсові різниці відповідно до НП(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів» [47].

Таблиця 2.4

Кореспонденція рахунків обліку грошових коштів у касі в іноземній валюті в 2020р. на ТОВ «Вишня»

№ пор.	Первинні документи	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
			Дебет	Кредит
1	2	3	4	5
<i>1. Оприбуткування іновалюти в касі</i>				
1	ВКО, корінець чека	З поточного рахунку	302	312
2	ПКО, звіт про невикористані кошти	Невикористані підзвітні суми	302	372
3	ПКО, акт інвентаризації	Відшкодування винною особою нестачі іновалюти	302	375
4	ПКО, акт інвентаризації	Надлишок коштів, виявлені під час інвентаризації каси	302	719
<i>2. Видача іновалюти з каси</i>				
1	ВКО	Внесення коштів до банку для зарахування на поточний рахунок	312	302
2	ВКО	Виплачені виплати працівникам-нерезидентам	66	302

1	2	3	4	5
3	ВКО, наказ про відрядження	Видано підзвітній особі на відрядження за кордон	372	302
4	ВКО, акт інвентаризації	Відображення нестачі коштів під час інвентаризації каси	947	302

Джерело: сформовано на основі даних ТОВ «Вишня»

Бухгалтерський облік наявності та руху поточних фінансових інвестицій та еквівалентів грошових коштів, у тому числі депозитних сертифікатів на ТОВ «Вишня» ведеться на рахунку 35 «Поточні фінансові інвестиції». За дебетом рахунку 35 відображається придбання (надходження) поточних фінансових інвестицій та еквівалентів грошових коштів, за кредитом – зменшення їх вартості та вибуття. Рахунок 35 «Поточні фінансові інвестиції» має такі субрахунки: 351 «Еквіваленти грошових коштів»; 352 «Інші поточні фінансові інвестиції». Аналітичний облік ведеться за видами фінансових інвестицій із забезпеченням можливості отримання інформації про інвестиції.

Так як на ТОВ «Вишня» існує велика кількість товарів розглянемо приклад придбання поточних фінансових інвестицій в обмін на товари табл. 2.5.

Таблиця. 2.5

**Кореспонденція рахунків обліку поточних інвестицій серпні 2020р.
на ТОВ «Вишня»**

№ з/п	Зміст операції	Дебет рахунку	Кредит рахунку	Сума, грн
1	2	3	4	5
1	Передано товари ТОВ «Вишня» в обмін на облигації ТОВ «Альфа»			
	Справедлива вартість товару	361	702	30000
	Балансова вартість товару	902	281	13000
	Сума ПДВ	702	641	5000
2	Списано на фінансовий результат дохід від реалізації	702	791	25000

Продовження табл. 2.5

1	2	3	4	5
3	Списано на фінансовий результат собівартість товару	791	902	13000
4	Зараховані на баланс за справедливою вартістю придбані інвестиції	352	361	30000

Джерело: сформовано на основі даних ТОВ «Вишня»

Щоквартально, перед складанням річної фінансової або за потреби, на підприємстві проводиться інвентаризація каси, з метою контролю за збереженням готівкових коштів на підприємстві. Під час інвентаризації відбувається порівняння залишку фактичної наявності готівки в касі з даними обліку Касової книги. Суму готівки, яка зберігається в касі, але не підтверджена касовими документами, можна вважати надлишком готівки в касі. Якщо під час інвентаризації виявлено нестачу або надлишок цінностей у касі, то в акті зазначається сума нестачі або надлишку і після цього з'ясовуються обставини їх виникнення. Сума нестачі відшкодовується відповідно до законодавства України, а надлишок оприбутковується та зараховується в дохід підприємства. Розглянемо приклад господарської операції з обліку результатів інвентаризації каси у листопаді 2020р. на ТОВ «Вишня» в табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Господарські операції з обліку інвентаризації каси

№ опер	Зміст операції	Дебет рахунку	Кредит рахунку	Сума, грн
1	Виявлено нестачу грошей в касі з вини касира	375	301	500
2	Нестачу коштів утримано з заробітної плати касира	661	375	500

Джерело: сформовано на основі даних ТОВ «Вишня»

Дослідивши періодичність проведення інвентаризації можна дійти висновку, що інвентаризація на ТОВ «Вишня» у 2019-2020р.р. проводилась не

систематично, та кожного разу було виявлено нестачу або надлишок грошей у касі з вини касира.

2.3. Відображення у фінансовій звітності підприємства інформації про наявність і рух грошових коштів

Інформація про грошові кошти узагальнюється у фінансовій звітності, що є кінцевим етапом документообігу та забезпечує узагальнення інформації про фінансовий та майновий стан підприємства.

Метою складання фінансової звітності є надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух коштів підприємства для прийняття управлінських рішень [40].

Звітність, як один із найважливіших інформаційних джерел фінансового обліку, водночас, слугує першоджерелом для формування стратегії управління підприємством на наступний період.

Грошові кошти мають своє відображення у річній звітності підприємства, що складається щорічно і підсумовує залишок активу на кінець звітного року. Відображення інформації про рух грошових коштів (в тому числі готівка) та їх еквівалентів здійснюється у таких формах:

1. Форма № 1 «Баланс» (звіт про фінансовий стан);
2. Форма № 3 «Звіт про рух грошових коштів» (за прямим методом));
3. Форма № 5 «Примітки до річної фінансової звітності».

Зобразимо перелік статей форм фінансової звітності на підприємстві, в яких висвітлюється рух і стан грошових коштів на підприємстві та взаємозв'язок між ними у Додатку Й.

У Формі № 1 «Баланс» (звіт про фінансовий стан) відображається наявні грошові кошти на підприємстві. Інформація подається на початок звітного періоду та на кінець звітного періоду у рядку з кодом 1165 «Гроші та їх еквіваленти» II розділу Активів. Інформація в даному рядку показує сальдо Дт30 «Готівка», а також сальдо Дт 31 «Рахунки в банках», 33 «Інші кошти» та

351 «Еквіваленти грошових коштів». В табл. 2.7 зображено фрагмент Форми № 1 «Баланс» (звіт про фінансовий стан) ТОВ «Вишня» за 2020 рік.

Таблиця 2.7

**Фрагмент Форми № 1 «Баланс» (звіт про фінансовий стан) ТОВ
«Вишня» за 2020 рік**

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного року
II. Оборотні активи			
Гроші та їх еквіваленти	1165	28,2	93,4

Джерело: сформовано на основі даних ТОВ «Вишня»

Одним із основних звітів для прийняття управлінських рішень є Звіт про рух грошових коштів. Постійні зміни звіту про рух грошових коштів впливають на можливість підприємства здійснення прогнозування та стратегічного планування, хоча цей вплив не є критичним, але завжди треба слідкувати за правильністю складання звіту згідно з чинною формою. Але з іншого боку, згідно з врахуванням принципу превалювання змісту над формою, все таки основну увагу необхідно надати змісту статей, а не формі самого звіту. Тим не менше, бухгалтерам ТОВ «Вишня» часто доводиться вивчати зміни у законодавстві. Завдяки частим змінам форми звіту має відбутися і позитивний ефект - покращення форми звітності із можливою адаптацією сучасної системи обліку до міжнародних вимог.

Із введенням в дію Наказу Мінфіну від 07.02.2013 р. змінено форми Звіту про рух грошових коштів за прямим і непрямим методами, а також нормативно-правову базу з П(С)БО 4 «Звіт про рух грошових коштів» на НПСБО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Згідно із новим положенням, у Звіті про рух грошових коштів наводяться дані про рух грошових коштів протягом звітного періоду в результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.

Звіт про рух грошових коштів надається лише у складі річної фінансової звітності всіма суб'єктами господарювання окрім банків, бюджетних установ,

суб'єктів малого підприємництва, представництв іноземних суб'єктів господарської діяльності [39]. Існують два методи складання звіту про рух грошових коштів: прямий і непрямий. Непрямий метод може бути застосований тільки до розділу щодо операційної діяльності. Рух грошових коштів від фінансової та інвестиційної діяльності складається прямим методом. Прямий метод легший як для складання, так і для розуміння. В додатку В нами наведено розрахунок основних показників звіту та порядок його складання за прямим методом. Однак, непрямий вважається краще підходить для фінансових аналітиків при прогнозуванні, більшість провідних компаній у світі його використовують, особливо при складанні фінансової звітності за МСФЗ. Заповнюється Звіт про рух грошових коштів на підставі показників Балансу, Звіту про прибутки та збитки, даних аналітичного і синтетичного обліку та Приміток до річної фінансової звітності. Складання Звіту про рух грошових коштів включає чотири етапи, які узагальнені на рис. 2.3.

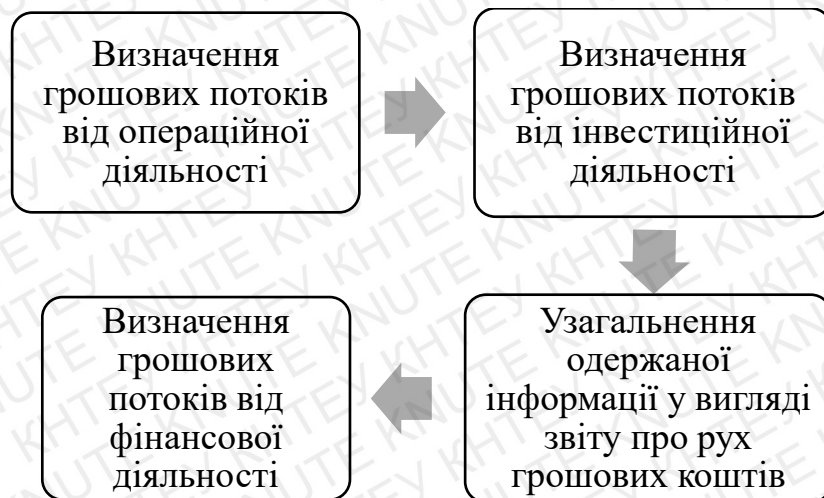

Рис.2.3 «Процес складання «Звіту про рух грошових коштів»

Джерело: складено автором за [36]

Такий підхід до подання інформації у Звіті про рух грошових коштів дає можливість визначити загальну суму змін у складі грошових коштів та їх еквівалентів, а також їх залишки на кінець звітного періоду. Ця інформація подається разом із залишками грошових коштів та їх еквівалентів на початок звітного періоду у заключній частині Звіту про рух грошових коштів [39].

Аналіз «Звіту про рух грошових коштів» має не тільки ретроспективну, а й перспективну цінність — він дає можливість прогнозувати майбутній рух готівки.

Рух коштів унаслідок інвестиційної та фінансової діяльності (відповідно, другий і третій розділи звіту) визначається тільки прямим методом. Чистий рух грошових коштів за звітний період дорівнює сумі таких статей:

- чистий рух коштів від операційної діяльності;
- чистий рух коштів від інвестиційної діяльності;
- чистий рух коштів від фінансової діяльності [36].

Залишок коштів на кінець року визначається додаванням сум за статтями:

- чистий рух грошових коштів за Звітний період;
- залишок на початок Звітного періоду;
- вплив змін курсів валют [39].

Форма №5 не є самодостатнім звітом, вона несе допоміжний характер. «Примітки» згідно з Законом про бухгалтерський облік виступають формою фінансового звіту, проте в основному дану форму звітності складають з метою пояснення економічних показників, відображених у інших формах і наданні додаткових даних користувачам інформації з Фінансового звіту [65].

Інформацію про грошові кошти представлено в Розділі VI з аналогічною назвою «Грошові кошти». У даному розділі розкривається інформація про грошові кошти, в тому числі про сальдо Дт 30 «Готівка», а саме надають розгорнуту інформацію про наявність грошових коштів на кінець звітного періоду, розшифровують дані про показник у рядку з кодом 1165.

Висновки за розділом 2

Аналіз стану обліку грошових коштів та їх еквівалентів на ТОВ «Вишня» дозволяє підсумувати:

1. Дослідження організації фінансового обліку готівкових розрахунків свідчить про те, що організацію обліку готівкових розрахунків на ТОВ «Вишня» покладено на головного бухгалтера та бухгалтерську службу та

відповідальну особу касира. Також визначено порядок оприбуткування готівкових коштів, рух готівки на підприємстві та строки здавання готівки понад ліміт.

2. Дослідження методики обліку фінансового обліку готівкових розрахунків свідчить про те, що на підприємстві для узагальнення інформації про наявність і рух грошових коштів використовується рахунок 30 «Готівка». Також було визначено кореспонденцію рахунків обліку готівки в іноземній валюті та обліку фінансових інвестицій. Як узагальнення було зроблено аналіз періодичності проведення інвентаризації каси.

3. Дослідження відображення у фінансовій звітності підприємстві інформації про рух грошових коштів показало, що звітність є однією з основних найважливіших джерел фінансового обліку та слугує першоджерелом інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства для прийняття управлінських рішень. Відображення інформації про рух грошових коштів здійснюється у наступних формах : Форма № 1 «Баланс» (звіт про фінансовий стан), Форма № 3 «Звіт про рух грошових коштів» (за прямим методом) та Форма №5 «Примітки до річної фінансової звітності».

РОЗДІЛ 3

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА ЇХ ЕКВІВАЛЕНТІВ НА ТОВ «Вишня»

3.1. Проблеми та напрями удосконалення фінансового обліку грошових коштів та їх еквівалентів

Облік грошових коштів та їх еквівалентів має вестися будь-яким підприємство, так як від того, чи правильно відображені операції в системі обліку залежить рівень ефективності функціонування підприємства. Так, дослідження наукової літератури свідчить про ряд облікових проблемних аспектів ведення обліку грошових коштів та їх еквівалентів. До основних таких проблем відносять такі, які пов'язані із:

- недосконалістю нормативно-правової документації;
- ухиленням від оподаткування грошових коштів, які не знаходяться на обліку;
- недостатньою інформативністю щодо того як відбувається рух грошових коштів та їх еквівалентів;
- послабленою системою контролю за тим, як зберігаються та використовуються грошові кошти.

У табл. 3.1 наведено основні аспекти удосконалення фінансового обліку грошових коштів вітчизняними науковцями.

Для забезпечення достовірної і точної інформації про рух коштів необхідно забезпечити їх чіткий, своєчасний та повний облік, тому основними завданнями бухгалтерського обліку грошових коштів є:

- правильна організація, своєчасне й законне проведення безготівкових і готівкових розрахункових операцій;
- своєчасне та правильне документування операцій із руху грошових коштів і розрахунків;
- забезпечення збереження грошових коштів і цінних паперів у касі підприємства;
- контроль над витрачанням грошових коштів;

- своєчасне та точне ведення розрахунків із дебіторами та стягнення заборгованості;
- суворе дотримання встановлених правил ведення касових операцій і здійснення розрахунків між суб'єктами господарської діяльності;
- забезпечення своєчасності взаєморозрахунків із метою запобігання штрафним санкціям.
- періодичне проведення інвентаризацій грошових коштів і дебіторської заборгованості;
- забезпечення схоронності коштів у місцях їх зберігання і контроль над їх цільовим використанням;

Звернемо свою увагу саме на останні пункти і зазначимо про те, що існують об'єктивні фактори для вдосконалення документального оформлення інвентаризаційних процесів:

1. Фактор, пов'язаний із виявленням порушення та недоліків, які існують в документах та фактор, пов'язаний їх об'єктивної необхідності створювати нові документи.
2. Фактор, пов'язаний із встановленням списку вимоги, яким повинен відповідати той, чи інший документ, в залежності від їх призначення.
3. Фактор, пов'язаний із розробкою форм документів та порядків їх формування [14].

До одного із основних факторів ефективного проведення інвентаризаційної перевірки грошових коштів та розрахунків відносять процес встановлення повного списку прийомів технічного характеру для формування перевірки. В свою чергу перелік технічних методів проведення інвентаризації на пряму залежить від показників кількісного та якісного характеру та від особливостей об'єктів, які підлягають перевірці та які на сучасному етапі можуть призводити до зростання величини показників, які мають перевірятися.

Таблиця 3.1

**Аспекти удосконалення фінансового обліку грошових коштів
вітчизняними науковцями**

Автор	Удосконалення						
	документального оформлення	синтетичного і аналітичного обліку	організації	облікової політики щодо ГК	автоматизації	інвентаризації	нормативної бази
Ананська М.О. [1]	+	+	+		+		
Єрмолаєва М.В. [15]	+		+		+		+
Гайдаржинська О.М. [7]	+		+		+	+	
Ємельянова Ю.В. [14]			+	+	+	+	
Гнатенко Є.П. [8]			+	+			+
Меліхова Т.О. [31]	+	+	+				+

Джерело: сформовано автором на основі [1,7,8,14,15,31]

До основних методів проведення інвентаризаційної перевірки грошових коштів та розрахунків можуть відносити наступні методи загальнонаукового характеру: метод аналізу, метод синтезу, порівняльний метод, метод групування, метод конкретизації та ін. Окрім цього у ході інвентаризаційної перевірки грошових коштів та розрахунків можуть використовуватися метод опитування та метод контрольного запуску.

На нашу думку, в основі будь-якої перевірки повинен лежати один із методичних прийомів загальнонаукового призначення, а саме порівняльний метод. Це зумовлено тим, що при будь-якій інвентаризаційній перевірці обов'язково слід порівняти фактичні та облікові дані, які стосуються наявності, стану та оцінки активів, власних капіталів та зобов'язань суб'єктів господарювання [16].

Отже, вище зазначені проблеми вимагають негайного вирішення:

1. Потрібно побудувати систему бухгалтерського обліку грошових коштів, яка б передбачувала ряд етапів, які пов'язані із нормативним забезпеченням обліку; удосконаленням касових первинних документів; відображення інформації в бухгалтерських реєстрах; заповненням звітності.
2. Розробити фінансові плани руху готівки на наступні періоди, у якому потрібно указати величину доходів та обґрунтовано затратні статті.
3. Розробити звіт про рух грошових коштів за минулі періоди та виконати порівняння його показників із планованими підприємства.
4. Впровадити автоматизований облік касових операцій, що має надати можливість отримати фінансові дані з високою точністю і правильно відобразити касові операції в фінансовому обліку.
5. Слід покращити номенклатуру первинного обліку руху грошових коштів.
6. Слід покращити управлінський облік, а саме в аспектах які пов'язані із: виділенням центрів надходження, витрачанням та чистим рухом грошових коштів; удосконаленням та розробкою внутрішньої звітності руху грошових коштів, що надасть можливість отримати більш повну та деталізовану облікову інформації стосовно то, як їх використовують.

Так, облік грошових коштів займає важливе місце як для організації розрахунків, так і для грошового потоку.

Окрему увагу слід приділити автоматизації бухгалтерського обліку грошових коштів. Найбільш розповсюдженою, на сучасному етапі, програмою є останній випуск програми саме «1С: Бухгалтерія 8.3», яка дозволяє вводити і зберігати первинні документи, довідники та отримувати на їх основі широкий набір звітних бухгалтерських форм. Засоби настроювання, які є складовою системи, дозволяють бухгалтерським робітникам самостійно вносити зміни в правила ведення обліку. Вводити інформацію можна як на рівні документального оформлення (мова про ордери, доручення та ін.), так і на рівні бухгалтерських операцій.

У разі використання в системі обліку вищезазначеної програми, полегшується ведення касових і банківських операцій. Зазначена база даних дозволяє забезпечити можливість зіставити інформацію та передавати з одного файлу в інший. Комплекс модулів, які є складовими програми «1С: Бухгалтерія 8.3», дає змогу виконувати такі завдання, які пов'язані із автоматичним підрахунком підсумкових сум; корегуванням і зміною інформації саме в базі даних без змін структури та алгоритму роботи програми; складанням касової та головної книги, прибуткових і видаткових касових ордерів та іншої документації; повною автоматизацією обліку грошових коштів.

До основних напрямів удосконалення фінансового обліку грошових коштів у ТОВ «Вишня» слід віднести такі, які пов'язані із:

- побудовою системи бухгалтерського обліку грошових коштів, яка дозволила би покращити нормативно-правове законодавство; удосконалити касові первинні документи; відобразити інформацію про грошові кошти в облікових реєстрах; заповнювати фінансову звітність;
- розробкою фінансових планів руху грошових коштів на наступні періоди, в якому слід запланувати обсяги доходів та затрат;
- розробкою звіту про рух грошових коштів за минулий період та слід його порівняти із плановими показниками;
- впровадженням автоматизованого обліку саме касових операцій, що має надати можливість отримати інформацію високої точності та дозволить правильно відобразити операції по грошовим коштам і касі.

Облік, аналіз та контроль грошових розрахунків потребують удосконалення в практичних аспектах, які повинні базуватися на таких основних принципах:

- безготівкові розрахунки здійснюються через банк шляхом перерахування коштів з рахунку платника на рахунок одержувача коштів;
- кошти повинні обов'язково зберігатися в банках (за винятком залишків готівки в касі);

- банк приймає розрахункові документи до виконання в межах наявних коштів на рахунку клієнта;
- розрахунково-касове обслуговування своїх клієнтів здійснюється банком на договірній основі;
- підприємства самостійно обирають форми розрахунків, які вказують при укладенні договорів;
- кошти з рахунку клієнта списують за розпорядженням його власника, крім окремих випадків, передбачених законодавством

Отже, основною проблемою нормативно правового забезпечення регулювання обліку грошових коштів та їх потоків є відсутність нормативних актів, що їх регулюють. Це призводить до викривлення інформації про монетарні активи в національній валюті. На сьогодні в Україні існує досить багато нормативно-правових актів, що регламентують облік грошових коштів та їх потоків. Проте для більш ефективної організації обліку необхідно здійснити гармонізацію українського законодавства відповідно до вимог МСФЗ [9].

Також, пропонуємо у ТОВ «Вишня» для того, щоб полегшити роботу касира та забезпечити своєчасне виконання ним своїх зобов'язань, скласти графік роботи касира, розбитий на етапи і періоди (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Приклад графіку роботи касира у ТОВ «Вишня»

Етап	Операції	Термін та час виконання
1	2	3
1	Має приймати та видавати готівкові кошти по ПКО і ВКО, які було оформлено	Кожного дня із 9-00 до 11-00
2	Здійснювати записи у будь-якому ПКО, ВКО у касовій книзі	В момент проведення будь-якої касової операції
3	Проводити операції в банківській установі, а саме такі які пов'язані із одержанням грошових коштів; отриманням виписок; здачею платіжного доручення або іншого документа, які дозволяють оформити операції на рахунках підприємства	Кожного дня із 11-00 до 14-00
4	Здавати отримані в банківській установі виписки і документи	У момент повернення із банківської установи

1	2	3
5	Оформляти ПКО і ВКО по одержанню грошових коштів	У момент повернення із банківської установи
6	Складати звіт касира та передавати його головному бухгалтеру	Кожного дня о 17-00

Джерело: власна розробка автора

Окрім цього пропонуємо покращити особливості фінансового обліку грошових коштів шляхом розширенням обов'язків касира. Так, до його обов'язків мають бути віднесені такі, які пов'язані із:

- перевіркою виконання вимог, які стосуються того чи дотримується порядок формування і ведення касової книги та як оформлюють операції по прийманню та видачі готівкових коштів із каси, веденням відповідних касових документів;

- перевіркою повноти та своєчасності оприбуткування в касі готівкових коштів, які одержані підприємство (в процесі реалізації продукції, виконаних робіт, наданих послуг і по позареалізаційних операціях);

- визначенням встановленого ліміту каси та чи відповідає він здійсненим підприємством обчисленням;

- перевіркою того, чи відбувається постійне забезпечення наявності в касі грошових коштів, які потрібні для видачі здачі;

- звіркою із будь-яким банківським документом усіх випадків отримання підприємством великих сум готівкових коштів, а також, якщо існує необхідність, використовувати конкретну інформацію банківських установ, у яких відкривають поточні рахунки в національній валюті;

- перевіркою того, чи дотримується підприємство порядку того, як витрачається готівкова виручка (готівка);

- перевіркою того, чи дотримується підприємство порядку того, як видають грошові кошти під звіт та як вони використовуються;

- перевіркою того, чи дотримується підприємство установлених обмежень у процесі формування готівкових розрахунків.

Одночасно, питання оперативного аналізу і прогнозування грошових потоків ще потребує вирішення. Наукова новизна проблеми та необхідність її якнайшвидшого вирішення пояснюється низкою причин, які пов'язані із

— не контрольованістю грошових коштів, що навіть у прибуткових підприємствах може відчуватися дефіцит платіжних коштів, що здійснює негативний вплив на те, як вони ними забезпеченні;

— відсутністю оперативної інформації та контролю за грошовими потоками, внаслідок чого формується ризики погіршити платоспроможність та знизити обсяги діяльності підприємства;

— існуючі на сучасному етапі методи оцінювання фінансової стійкості (що є основним елементом аналізу фінансового становища) передбачають обчислення спеціальних індикаторів лише за допомогою бухгалтерського балансу підприємства, а не їх співвідношенням із середньо галузевим або експертним рівнем. Але при цьому зазначений напрям, на думку вітчизняних науковців, фактично оцінює лише можливість суб'єкта господарювання розплатитися із своїми поточними зобов'язаннями на конкретні періоди часу і зовсім не враховують їх потенційних можливостей в довгостроковому періоді, що на даному етапі функціонування економіки є великою помилкою [52].

Ряд авторів пропонують використовувати інформацію з цієї форми у двох наступних аспектах: – для безпосередньої оцінки рівня платоспроможності та фінансової стійкості підприємства; – для побудови спеціальних нормативних коефіцієнтів, які можуть поглибити оцінку в цьому напрямку. Доцільність такої пропозиції пояснюється необхідністю постійного пошуку напрямів розвитку фінансової стратегії кожного окремого суб'єкта господарювання, оскільки єдиного підходу до вирішення цієї проблеми немає і бути не може.

Фахівці по-різному підходять до формування системи фінансових показників при проведенні аналізу грошових потоків, що вносить плутанину в виробленні чіткого, поетапного підходу до організації та проведення аналізу. Адже підприємство зі своїми індивідуальними характеристиками й навіть

типом поведінки керівництва та працівників не може підпадати під шаблон іншої структурної організаційно-правової одиниці.

3.2. Проблеми та напрями удосконалення управлінського обліку грошових коштів та їх еквівалентів

Зарубіжний досвід розвинених країн свідчить про те, що процеси планування можна замінити на процеси прогнозування лише тільки в тій країні, у якій відбувається успішне функціонування національної економіки і загального економічного становища. У тому разі, якщо національна економіка знаходиться в кризовому стані, то треба сформулювати шляхи, які дозволять вийти з неї.

Підтвердженням даної ситуації є досвід розвинутих країн (Латинська Америка, Південна Корея, Таїланд, Тайвань та ін.). Досвід функціонування суб'єктів господарювання в таких державах як Англія, Франція та Німеччина свідчить про те, що для них характерні постійний облік та оперативний контроль над діяльністю підприємства, які мають бути систематичними у термін один рік, що дозволить більш ефективно використовувати грошові потоки.

У тому разі, якщо не буде налагоджено фінансово-економічні індикатори діяльності підприємства, то відбудеться втрата об'єктивної основи та економічного значення, що вплине на наявність важелів для прийняття управлінських рішень.

Так, дослідження зарубіжного досвіду управління грошовими потоками суб'єкта господарювання (мова про французькі, німецькі та англійські компанії) дозволяє виділити так основні чинники впливу на створення та управління структурою та ефективністю грошових коштів, які пов'язані із: ризикованістю; фінансовою гнучкістю; податковою ситуацією; управлінським консерватизмом [72].

У світовій торгівлі до 80% платежів здійснюється за допомогою акредитива. Це пов'язано з тим, що документарний акредитив є найменш

ризикованим та найбільш дійовим інструментом забезпечення платежів. У ділових зв'язках з партнерами з тих країн, де держави контролюють зовнішню торгівлю, застосування акредитива в багатьох випадках є необхідною умовою для здійснення експортно-імпортних операцій. Чек є одним з найстарішим і найбільш розповсюдженим інструментом розрахунків, хоч системи електронних переказів, кредитні та дебетні картки зменшують його роль у платіжних процесах.

Найчастіше проблеми, які пов'язані з неплатоспроможністю підприємства, виникають унаслідок неправильно організованих платежів або порушення умов здійснення платежів. В умовах ринкового господарювання ще однією проблемою, що зумовлює масштаби та темпи розвитку вітчизняних підприємств, є недостатній обсяг і структура грошових коштів, які перебувають у їхньому розпорядженні.

Так, до основних актуальних проблем, які виникають у процесі управління грошовими потоками досліджуваного підприємства, відносять такі, які пов'язані:

- відсутністю розмежування управління грошовими потоками в межах різних видів діяльності (мова про операційну, фінансову та інвестиційну);
- низьким рівнем застосуванням в управлінських процесах різноманітних інформаційних технологій;
- недотриманням гнучкого планування грошових потоків;
- відсутністю чітко розроблених процесів формування фінансових планів;
- низькою ефективністю використання грошових коштів у процесі здійснення міжнародної діяльності;
- недотриманням пропорцій розподілу грошових потоків для того, щоб здійснювати реальні та фінансові інвестиції;
- нераціональним встановленням інтервалів та методів планування;
- допущенням помилок в облікових документах та ін. [72].

Методи збалансування грошових потоків за обсягами можливо розподілити на такі групи, які пов'язані із оптимізацією дефіцитних грошових потоків; оптимізацією надлишкових грошових потоків. Процеси, пов'язані із збалансуванням і оптимізацією відбуваються за допомогою виявлення резервів, які дозволять знизити залежність суб'єкта господарювання від зовнішніх джерел грошових коштів; забезпечити рівномірність використання грошових потоків за період та за обсягами; збільшити суму та якість чистих грошових потоків, а також виявити вплив на фінансові цикли підприємства [26].

У результаті аналізу руху грошових коштів можна зробити попередні висновки про причини дефіциту грошових коштів, які пов'язані із:

- низькою рентабельністю продажів, активів і власного капіталу;
- великим капітальними витратами, які не забезпечені конкретними джерелами фінансування;
- великим податковим навантаженням, а також значними виплатами акціонерам;
- надлишковою часткою позикового капіталу в пасивній частині балансу, та як наслідок формування високих витрат, які стосуються обслуговування капіталу;
- зниженням показників оборотності оборотних активів, тобто мова йде про залучення додаткових фінансових ресурсів до підприємства.

Проведені дослідження показують значимість процесу аналізу грошових коштів та виявляють його особливості під час того, як використовують два варіанти форми №3 «Звіт про рух грошових коштів», які складають прямим і непрямим методом.

Здійснення повного і безпосереднього аналізу грошових коштів підприємства можливо у процесі використання звіту, який складено прями методом, так як він дає змогу відстежувати усі видатки і надходження грошових коштів за певний період: на основі даних різноманітних первинних документів слід визначити загальну суму з надходження і витрачання грошових потоків та із подальшим порівнянням отриманих сум, треба встановити

необхідність в грошових надходженнях від різноманітних видів діяльності для того, щоб забезпечити пов'язані із ними витрати. Користувачі аналізу, які орієнтовані на здійснення кількісної характеристики, віддають перевагу прямому методу формування фінансового звіту.

Тоді як головна характеристика аналізу руху грошових коштів на підставі фінансового звіту, який складено за допомогою непрямого методу полягає у наочному визначенні факторів, які здійснили вплив на зміну залишку грошових коштів, за яким суму фінансового результату від різних видів діяльності до оподаткування коригують на зміни в сумі залишків оборотних активів та поточних зобов'язань, на зміну суми доходів і витрат майбутніх періодів, а також суму оборотів не грошових статей (мова про амортизацію необоротних активів, курсову різницю) та інших різноманітних статей, які стосуються руху коштів від різних видів діяльності (операційна, інвестиційна та фінансова) за певний термін часу.

На нашу думку, доцільно буде запровадити на підприємстві управлінський облік готівкових коштів, що дасть змогу збільшити загальний рівень ефективності фінансової і управлінської звітності для того, щоб забезпечити потреби управління підприємства [7].

Для того, щоб скоротити негативний грошовий потік в довгостроковій перспективі слід виконати зниження кількості інвестиційних програм та зменшити величину постійних витрат суб'єкта господарювання. До одного із шляхів оптимізації грошових коштів слід віднести обчислення оптимальної суми залишку грошових потоків. Так, у сучасній науковій періодиці наводиться інформація, яка пов'язана із визначенням мінімального залишку грошових потоків за певний термін, який потрібен для того, щоб формувати операції підприємства та своєчасно здійснювати вибір методів фінансування [12].

Кожного місяця суб'єкт господарювання має формувати план продажу на поточний період. Але, при цьому його слід складати із урахуванням термінів того, як погашають дебіторську заборгованість. Операції по надходженню грошових потоків у плані продажу рекомендуємо відображати або по кожному

замовленню, або по кожному контрагенту, які займаються здійсненням зазначених виплат за для того, щоб врахувати інкасацію дебіторської заборгованості.

У процесі обов'язкової оплати роботи або послуги у термін двох місяців згідно із умовами договору кредиторської заборгованості, яка сформувалася, можливо розглядати як суму безвідсоткового кредиту терміном на два місяці. Але, при цьому зазначені рішення стосовно терміну оплати кредиторської заборгованості мають бути прийняті керівниками за допомогою інформації із прогнозного аналізу наявності грошових коштів за досліджувані періоди.

Також, свідченням неефективного управління грошовими коштами на підприємстві є ситуація при якій рух коштів інвестиційної та фінансової діяльності є позитивною величиною, а результат операційної діяльності – негативною. При даній ситуації становище підприємства слід охарактеризувати як кризове, а якість управління в даній ситуації є дуже низькою

Зазначена структура капіталу формується у тому випадку, якщо на підприємстві відбувається фінансування витрат операційної діяльності за допомогою надходжень від інших видів діяльності, тобто мов про залучення кредитних коштів, додаткової емісії та ін.

У табл. 3.3 наведено вхідні дані для планування грошових потоків ТОВ «Вишня».

Таблиця 3.3

Вхідні дані для планування грошових потоків ТОВ «Вишня за 4 місяці 2020 р.

Показники	Січень	Лютий	Березень	Квітень
1	2	3	4	5
Дебіторська заборгованість на початок	135	160	182	192
Виручка від реалізації	315	335	380	410
Надходження коштів – всього	290	315	340	350
У тому числі:				
20% реалізації поточного місяця	63	67	76	82
70% реалізації в кредит минулого місяця	168	176,4	187,6	192,6
30% реалізації в кредит	67,2	72	75,6	76,5
Дебіторська заборгованість на кінець періоду	160	180	222	236

Балансове рівняння	135+315- 290=160	160+335- 315=180	182+380- 340=222	192+410- 350 = 252

Джерело: сформовано на основі даних підприємства

Зазначений рух грошових потоків більш характерний для новоствореного підприємства, яке ще не працює на повну потужність і знаходиться на початковому етапі свого існування. Так, внаслідок використання національних положень бухгалтерського обліку з'явилась нова звітна форма (мова йде про форму №3 «Звіт про рух грошових коштів»), яка надала можливість здійснювати оперативний аналіз й прогнозування перспективних шляхів руху грошових коштів за для того, щоб забезпечити покращення фінансового становища підприємства.

На рис. 3.1 відображено удосконалену управлінську модель передачі інформації про грошові кошти в системі обліку ТОВ «Вишня».

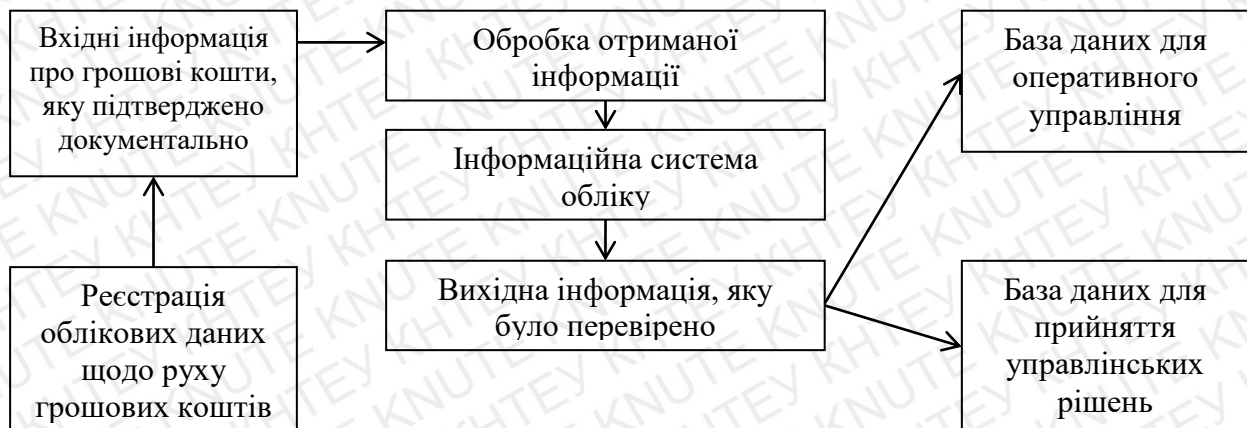

Рис. 3.1. Управлінська модель передачі інформації про грошові кошти в системі обліку ТОВ «Вишня»

Джерело: власна розробка автора

У табл. 3.4 наведено планування коштів грошових потоків ТОВ «Вишня».

Таблиця 3.4

Планування грошових потоків ТОВ «Вишня за 4 місяці 2020 р.

Показники	Січень	Лютий	Березень	Квітень
1	2	3	4	5
Надходження від реалізації	290	315	340	350
Інші надходження	26	13	52	62
Всього	316	328	392	412

Продовження табл.3.3

1	2	3	4	5
Відтік коштів:				
Погашення кредиторської заборгованості	246	292	308	310
Інші платежі	34	38	52	42
Всього виплат	280	330	360	352
Надлишок або недостача	10	-15	-20	60

Джерело: сформовано на основі даних підприємства

Проводячи аналіз грошових потоків для формування стратегії зростання економічного потенціалу підприємства, слід встановити:

чи не відбувалося перерахування авансів та платежів за безтоварними рахунками, а також оплата рахунків підприємств та організацій, які не мають відношення до підприємства;

- наскільки раціональними є форми розрахунків, що використовується на підприємстві, та чи сприяють вони прискоренню обігу коштів підприємства. – юридичну обґрунтованість кожної суми дебіторської та кредиторської заборгованості;

- чи вживаються необхідні заходи щодо стягнення дебіторської заборгованості, чи є реальна можливість погашення кредиторської заборгованості.

Висновки до розділу 3

1. Для забезпечення оперативного контролю за рухом грошових коштів, пропонуємо здійснювати у ТОВ «Вишня» розробку фінансових планів надходження і витрачання грошових коштів на наступний рік, де буде розрахунок планового доходу від основної діяльності та витрати коштів у розрізі статей витрат. Також на початок кожного місяця доцільно було б формувати звіт за попередній місяць про надходження і використання грошових коштів та порівнювати його з нормативними (плановими) показниками. Така система контролю, є перспективною і вона значно вплине на підвищення ефективності усього процесу управління діяльністю підприємства.

2. Для якісного управління грошовими коштами підприємства необхідно проводити їх економічний аналіз за запропонованим методичним підходом використовувати методи управлінського обліку та маркетингу для їх збільшення, а саме: аналіз складу, структури та динаміки оборотних активів в ТОВ «Вишня»; аналіз структури розміщення оборотного капіталу ТОВ «Вишня»; аналіз складу, структури та динаміки грошових коштів в ТОВ «Вишня»; розрахунок абсолютних показників для аналізу ліквідності балансу ТОВ «Вишня»; аналіз показників ліквідності у ТОВ «Вишня» за відносними показниками; аналіз використання оборотних коштів в ТОВ «Вишня».

ВИСНОВКИ

Виходячи з проведеного дослідження, стає зрозуміло, що у сучасних умовах господарювання питання обліку грошових коштів та їх еквівалентів є досить актуальним і важливим. В умовах ринкової економіки підприємства постійно підтримують фінансові відносини з іншими підприємствами, організаціями та робітниками підприємства, а фінансові відносини неможливі без грошових коштів.

У роботі було досліджено питання економічної сутності та класифікації грошових коштів та їх еквівалентів, а також розглянуто концептуальні засади обліку грошових коштів та їх еквівалентів.

Отже, аналіз розкриття економічної сутності понять та класифікації грошових коштів серед науковців показав, що тема їх дослідження залишається актуальною і на даний момент. Також було проведене ретельне дослідження сутності та класифікації грошових еквівалентів.

Розгляд концептуальної основи обліку грошових коштів та їх еквівалентів показав, що розуміння сутності ведення касових операцій на підприємстві – одна з головних передумов формування відповідних напрямів їх обліку, аналізу та можливості здійснення своєчасного управлінського впливу на окремі його складові для підвищення ефективності діяльності підприємства. Проаналізувавши чинну нормативну базу можна зробити висновок, що вона є дуже розгалуженою, але часто одні нормативні документи суперечать іншим, тож ця проблема потребує вирішення.

Дослідження організації фінансового обліку готівкових розрахунків свідчить про те, що організацію обліку покладено на головного бухгалтера та касира, але це потребує удосконалення зі сторони контролю.

Було проведено дослідження методики обліку грошових коштів. Для узагальнення інформації про наявність і рух грошових коштів використовується рахунок 30 «Готівка» та відповідні субрахунки. Було виявлено проблему періодичності проведення інвентаризації каси, шляхи вирішення було надано у розділі 3 роботи.

При дослідженні фінансової звітності підприємства можна зробити висновок, що звітність є однією з основних найважливіших джерел фінансового обліку та слугує першоджерелом для прийняття управлінських рішень.

Як напрям удосконалення фінансового обліку запропоновано здійснювати на підприємстві розробку фінансових планів надходжень і витрачання грошових коштів на наступний рік.

Для якісного управління грошовими коштами підприємства необхідно проводити їх економічний аналіз за запропонованими методами управлінського обліку. Проведення аналізу грошових потоків формує стратегію для подальшого зростання підприємства та росту прибутку

В сучасних умовах господарювання успішне функціонування ТОВ «Вишня» залежить не лише від ефективності управління грошовими коштами, а також від оптимізації потоків грошових коштів та їх еквівалентів за допомогою використання запропонованих методів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ананська, М. О. Шляхи удосконалення організації обліку грошових коштів на прикладі підприємств оптової торгівлі. М. О. Ананська, Н. О. Пильнева, М. О. Полозов // Економіка: реалії часу. 2014. № 4 (14). С. 78-83. URL: <http://economics.opu.ua/files/archive/2014/n4.html>.
2. Бондаренко Н. М., Таран В. В. Організація обліку і контролю грошових коштів. Причорноморські економічні студії. 2017. Вип. 17. с. 229-234.
3. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський словник/ Ф.Ф.Бутинець. – : Ж: Рута, 2008. – 224с.
4. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів [Ф.Ф. Бутинець та ін.]; під заг. ред. [і з передм.] Ф.Ф. Бутиця. – 8-ме вид., доп. іперероб. – Житомир: ПП «Рута», 2009. – 912 с
5. Височан О. С. Облік і контроль грошових коштів та їх еквівалентів: теорія, методика, організація: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.09 / О. С. Височан – К. : 2009. – 24 с.
6. Воробець Т. І. Економічна сутність фінансового інвестування на фондовому ринку України / Т. Воробець // Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції - 2011 - №2. – С. 72-77.
7. Гайдаржийська, О. М. Облік касових операцій та шляхи поліпшення їх організації на підприємстві. О. М. Гайдаржийська, О. В. Костонюк, В. С. Вишневська. Економіка та держава. 2018. № 9. С. 71-74.
8. Гнатенко Є.П. Проблеми обліку грошових коштів на підприємстві. Є.П. Гнатенко, А.О. Гикава . Економіка суспільства. 2016. Вип. 5 С. 421–424.
9. Головка В. І., Безкоровайна О. О. Аналіз нормативно-правового регулювання обліку грошових коштів та потоків. Молодий вчений. 2018. № 2(2). С. 691-694
10. Гринкевич С. Управління ринковою вартістю підприємств / С. Гринкевич, І. Онисько // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.1. – С. 187-190.;

11. Гриценко А. Гроші: виникнення, сутність, функції та агрегати // Економіка України – 1999 № 2 ст. 62.
12. Дацій О.І. Теорія економічного аналізу: навч. посіб. О.І. Дацій, О. О. Шевченко, Н. О. Шевченко, Н. І. Демчук, М. О. Сичова, В. П. Жук; за ред. О. І. Дація. Дніпропетровськ: Біла К. О., 2018. 236 с.
13. Дерій М. В. Дефініції «грошові кошти» і «грошові потоки»: відмінності та взаємозв'язок/М. В. Дерій//Економічний аналіз. – 2010. – Випуск 6. – С. 60-64.
14. Ємельянова Ю. В. Удосконалення організації обліку грошових коштів як складової монетарних активів. Ю. В. Ємельянова, Р. М. Циган. Молодий вчений. 2020. № 5(2). С. 159-162. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2020_5\(2\)__13](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2020_5(2)__13).
15. Єрмолаєва М. В. Облік грошових коштів та застосування інформаційних технологій. М. В. Єрмолаєва, К. В. Черненко, А. М. Гафіяк. Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка. 2018. Вип. 191. С. 215-222. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkhdtusg_2018_191_23.
16. Жолнер І. В. Фінансовий облік за міжнародними та національними стандартами. Навч. посіб.. К.: Центр учбової літератури, 2012. 368 с.
17. Журавльова І. В. Емпіричні дослідження факторів впливу на вартість підприємств / І. В. Журавльова // Вісник національного технічного університету «ХП». – 2011. – № 61. – С. 35–40;
18. Заводовський М. Український фондовий ринок залишається на вулиці. / М. Заводовський // Економічна правда. — 2009. — №14. — С. 22.
19. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 20 вересня 2001 р. № 5-6 (зі змінами і доповненнями) URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/2121-14> 2001, № 5-6, ст.30.
20. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18 вересня 1991 року № 1560-ХІІ (зі змінами і доповненнями) URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1560-2&print=1>.

21. Закон України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» від 2001р.№ 29 (зі змінами і доповненнями) URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2346-14>.

22. Звіт про рух грошових коштів як компонент фінансової звітності / О. М. Ромашко, Н. П. Дудка // Вчені записки Університету "КРОК". Серія "Економіка". - 2017. - Вип. 47. - С. 110-115

23. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: затв. наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 № 291(зі змінами від 05.01.2018 № z1582-17) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.

24. Коваль М.І. Аудит: організація і методика: навчальний посібник. М.І. Коваль, О.В. Михайленко. К.: ВД «Персонал», 2018. 222 с.

25. Концептуальна основа фінансової звітності URL: https://mof.gov.ua/storage/files/2019_RB_ConceptualFramework_ukr_АН.pdf

26. Кошельок Г.В. Оптимізація грошових потоків підприємства в сучасних умовах. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2019. Вип. 26(1). С. 100-104. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2019_26%281%29__21.

27. Крупка Я.Д., З.В. Задорожний, Н.В. Гудзь Фінансовий облік: підручник/ Я.Д. Крупка, З.В. Задорожний, Н.В. Гудзь [та ін.]. –Тернопіль: ТНЕУ, 2017. – 451 с.

28. Ладімірська м. Нацбанк змінив правила ведення касових операцій / м. Владімірська // Баланс. – 2019. URL: <https://balance.ua/files/global/2019-Balance-16-17-p7-9-UA.pdf>.

29. Маркс К. Капитал. Критика политической экономии / К. Маркс. - Т. 1. - Кн. 1. Процесс производства капитала. - М.: Политиздат, 1988.

30. Маршалл А. Принципы политической экономии: в 3 т. / А. Маршалл / Пер. с англ. – М.: Прогресс, 1984. – Т. 2. – С. 32. 13. ;

31. Меліхова Т. О., Ярашикли Ю. Удосконалення обліку і контролю касових операцій на підприємстві. Освіта як чинник формування креативних компетентностей в умовах цифрового суспільства: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (27-28 листопада 2019р.) Запоріжжя: П ЗНУ, 2019. С. 96-98.

32. Методичні рекомендації щодо порядку проведення перевірок з питань дотримання суб'єктами господарювання касової дисципліни, повноти оприбуткування виручки від реалізації товарів (послуг): затв. Наказом Державної податкової адміністрації України від 23.04.2009 N 210 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0210225-09>

33. Методичні рекомендації щодо порядку проведення перевірок з питань дотримання суб'єктами господарювання касової дисципліни, повноти оприбуткування виручки від реалізації товарів (послуг): затв. Наказом Державної податкової адміністрації України від 23.04.2009 N 210 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0210225-09>

34. Методичні рекомендації із застосування реєстрів бухгалтерського обліку, № 356 від 1.01.2018 – URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MF00062.html

35. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності: затв. наказом Міністерства фінансів України від 28.03.2013 № 433 (зі змінами від 30.12.2013 № v1192201-13) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13/conv>

36. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 7 «Звіт про рух грошових коштів» від 01.01.2012 URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/929_019.

37. Міжнародний стандарт фінансової звітності 1 «Перше застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності» URL: <https://www.minfin.gov.ua/uploads/redactor/files/ifrs1.pdf>

38. Мэнкью Н.Г. Принципы экономики / Н.Г. Мэнкью. - СПб.: Питер Ком, 1999. – 784 с.

39. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.02.13 № 73: URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

40. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: затв. наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 №73 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

41. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 12 «фінансові інвестиції», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.02.13 № 73: URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

42. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.02.13 № 73: URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

43. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»: затв. наказом Міністерства фінансів України від 29.11.1999 р. № 290 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>

44. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток»: затв. наказом Міністерства фінансів України від 28.12.2000 р. № 353 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0047-01#Text>

45. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 19 «Об'єднання підприємств»: затв. наказом Міністерства фінансів України від 07.07.1999 р. № 163 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0499-99#Text>

46. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність»: затв. наказом Міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. № 628 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1223-13#Text>

47. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів»: затв. наказом Міністерства фінансів України від 10.08.2000 р. № 193 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0515-00>

48. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 22 «Вплив інфляції»: затв. наказом Міністерства фінансів України від 29.02.2002 р. № 147 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0269-02#Text>

49. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 29 "Фінансова звітність за сегментами": затв. наказом Міністерства фінансів України від 07.11.2003 N 617 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1054-03#Text>

50. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах»: затв. наказом Міністерства фінансів України від 28.05.1999 р. № 137 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0392-99>

51. Несходовський І.С. Облік грошових коштів та контроль їх виконання в підприємствах торгівлі: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: 08.00.09 “Бухгалтерський облік, аналіз та аудит” /І.С. Несходовський. – К., 2009. – 20 с. – URL: <http://www.nbuv.gov.ua/ard/2009/09nisvpt.zip>.

52. Осадча Г. Г. Теоретичні основи обліково-аналітичного забезпечення наявності та руху грошових коштів підприємства. Г. Г. Осадча, А. М. Овсюк . Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2017. Вип. 13(2). С. 61-64. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2017_13%282%29__15.

53. Основні правила ведення касової книги на паперових носіях // Вісник офіційно про податки. – 2019. URL: <http://www.visnuk.com.ua/uk/news/100012154-osnovni-pravila-vedennya-kasovoyi-knigi-na-paperoivkh-nosiyakh>.

54. Осовська Г.В. економічний словник [Текст] / Г.В. Осовська, О.О. Юркевич, Й.С. Завадська. – К. : Кондор, 2007. – 358 с.

55. Остафійчук С. М. Грошові кошти та їх еквіваленти - найліквідніші активи підприємства / С. Остафійчук // Науковий вісник Ужгородського університету. - 2011. - Серія Економіка. Спецвипуск 33. Частина 2. - С. 215-220.

56. Панаріна С. А. Проблеми практики обліку грошових розрахунків/ С. А. Панаріна, О. М. Брадул // Науково-практична конференція молодих учених

«Актуальні питання сучасної науки та практики». – 2018. URL: https://library.krok.edu.ua/media/library/category/materiali-konferentsij/2018-11-15_materiali-%D1%81onference-krok.pdf.

57. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: затв. наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 №291 URL: <http://www.buhoblik.org.ua/uchet/organizacziya-buxgalterskogo-ucheta/388-plan-rahunkiv.html>

58. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI (зі змінами від 01.01.2018 №2176-VIII, 2245-VIII, 1797-VIII) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/ed20180101>

59. Положення «Про затвердження положення про інвентаризацію активів та зобов'язань» від 02.09.2014р. №879 (зі змінами та доповненнями) URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>.

60. Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні: затв. постановою Правління Національного банку України від 29.12.2017 № 148 (з останніми змінами) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/v0148500-17>

61. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: затв. наказом Мінфіну від 24.05.95 р. № 88 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95>

62. Положення про форму та зміст розрахункових документів, Порядку подання звітності, пов'язаної із використанням книг обліку розрахункових операцій (розрахункових книжок), форми № ЗВР-1 Звіту про використання книг обліку розрахункових операцій (розрахункових книжок): затв. наказом Міністерства фінансів України від 06.04.2018 №288 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/z0220-16>

63. Порядок відображення в обліку операцій в іноземній валюті: затв. наказом Державного казначейства України №126 від 24.07.2001 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/en/z0670-01>

64. Порядок заполнения отчета о движении денежных средств прямым методом / Н. Гура, Е. Кащенко // Бухгалтерский учет и аудит. – 2011. – № 1. – С. 25–30.

65. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України №996-XIV від 16.07.1999р. (зі змінами від 16.11.2018 № 2545-VIII) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

66. Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг: Закон України № 265/95-ВР від 06.07.1995 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/265>

67. Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг: Закон України № 265/95-ВР від 06.07.1995 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/265>

68. Про затвердження форми Звіту про використання коштів, виданих на відрядження або під звіт, та Порядку його складання: Наказ Міністерства фінансів України від 28.09.2015 № 841 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/z1248-15>

69. Роль Звіту про рух грошових коштів у системі інформаційного забезпечення прийняття рішень / О.А. Боярова // Науковий вісник національного університету біоресурсів і природокористування. Серія «Економіка, аграрний менеджмент, бізнес». 2012. Вип. 169 – URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/nvnau_eamb/2012_169_2/zmist.html

70. Ромашко. О.М. Особливості організації обліку грошових коштів / О. М. Ромашко. // Вісник Одеського національного університету. Економіка. – 2018.

71. Савлук М. І. Гроші та кредит: Підручник / М. І. Савлук, А. М. Мороз, М. Ф. Пуховкіна та ін.; За заг. ред. М. І. Савлука. — К.: КНЕУ, 2002. — 598 с.

72. Сергеева О. Р. Сутність та основні аспекти управління грошовими потоками підприємства. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2017. Вип. 12(2). С. 107-110. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2017_12%282%29__24.

73. Сопко В. В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу: Підручник / В. Сопко, В. Завгородній. — К. : КНЕУ, 2004. — 411 с.
74. Сопко В.В. Бухгалтерський облік [Текст] : навчальний посібник / [и др.]. - Тернопіль : Астон, 2005. - 496 с.
75. Сопко В.В., М.М. Бенько, О.М. Гончаренко Дисциплінарна матриця управлінської звітності: монографія / за заг. ред. В.В. Сопко. – Київ: КНТЕУ, 2016. – 456 с.;
76. Статистичні данні Національного банку України стосовно обсягів готівкових кошті URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/nbureport/regindicator-statreport/files-21#26X#Text>
77. Ткаченко Н.М., К. Алерта, Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: підручник / Ткаченко Н.М. – К. Алерта, 2017. – 925 с.
78. Указ президента « Про застосування штрафних санкцій за порушення норм з регулювання обігу готівки» №436 Указ втратив чинність (згідно з Указом Президента України від 20 червня 2019 року N 418/2019)
79. Фоміна О.В. Управлінський облік у торгівлі : монографія / О.В. Фоміна. – Київ. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. – 470 с.
80. Цивільний Кодекс України.– URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15/stru>
81. Чухно А. А. Природа сучасних грошей, кредиту та грошовокредитної політики / А. А. Чухно // Фінанси України. – № 1. – 2007. – С. 3 – 16.

ДОДАТКИ

Додаток А

Підходи до визначення поняття «гроші»

№ пор.	Джерело	Визначення
1	2	3
1.	К. Маркс [29]	Золото (або срібло) функціонує як гроші в тих випадках, коли його функція... закріплює за ним роль... єдиного адекватного буття мінової вартості, на протипагу всім іншим товарам, які виступають тільки як споживчі вартості
2.	Савлук М. [71]	Гроші — одне з найдавніших явищ у житті суспільства — відіграють важливу роль у його економічному і соціальному розвитку
3.	А. Маршалл [30]	Гроші є центром, навколо якого концентрувала увагу економічна наука
4.	Мэнкью Н. [7]	Гроші – це сукупність активів, які люди регулярно використовують для придбання товарів і послуг у інших індивідів
5.	Савлук М. [71]	Гроші стають абсолютним товаром, який протистоїть на ринку всім іншим товарам, стає мірилом вартості останніх і безпосереднім втіленням багатства взагалі
6.	Остафійчук С. [55]	Грошові кошти – це готівка в касі підприємства, депозити до запитання, кошти на банківських рахунках, які характеризуються абсолютною ліквідністю, тобто можуть у будь-який момент бути використані для здійснення розрахунків, або обміняні на законні платіжні засоби
7.	Бутинець Ф. [4]	гроші – це металеві та/або паперові знаки, що є мірою вартості при купівлі-продажу і виконують роль всезагального еквівалента, тобто, виражають вартість всіх інших товарів і обмінюються на будь-який з них [3]
8.	Чухно А. [81]	Сучасні гроші – це кредитні гроші, які виражають рух позикового капіталу. Тому вони, намальовані на папері чи у формі електронної картки, виражають рух позикового капіталу, що визначає їхню матеріальну природу [98]
9.	Дерій М. [13]	Гроші як один із елементів ефективного функціонування будь-якого підприємства. Саме вони проходять крізь всі економічні, бізнесові взаємовідносини та розрахунки, відображаються в облікових документах, пов'язані з витратами, доходами, фінансовими результатами і реалізують кінцеву мету економічної діяльності – отримання прибутку
10.	Осовська Г. [54]	грошові кошти – це доходи та надходження. Ми не погоджуємось із таким трактуванням, тому, що грошові кошти можуть також виступати у формі витрат
11.	Несходовський І. [51]	це абстрактний вимірник економічних процесів, явищ, об'єктів, який суб'єкти згодні приймати як платіжний засіб [54];

Характеристика чинної нормативно - правової бази з обліку грошей та їх еквівалентів

№ пор.	Нормативний документ	Основні положення
1	2	3
1.	Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 року № 996-XIV [65]	Регламентує організацію та ведення обліку на підприємстві, визначає первинні облікові документи і реєстри бухгалтерського обліку та встановлює загальні вимоги до фінансової звітності.
2.	НП(с)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [39]	Є нормативною основою складання та подання звітності і конкретно «Звіту про фінансовий результат».
3.	Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності [35]	Розкриття статей «Звіту про фінансовий результат».
4.	МСФЗ 1 «Перше застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності» [37]	Методологічні основи складання фінансової звітності.
5.	Цивільний Кодекс України від 28.11.2019 № 435-IV [80]	Регулює готівкові розрахунки з працівниками
6.	Положення про форму та зміст розрахункових документів від 06.04.2018 №288 [62]	Регламентовано правильність складання розрахункових документів
7.	Закон України « Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» від 06.07.1995 № 265/95-ВР [67]	Визначено порядок роботи з реєстратором розрахункових операцій
8.	Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження форми Звіту про використання коштів, виданих на відрядження або під звіт, та Порядку його складання» від 28.09.2015 № 841 [68]	Рекомендовано форму звіту про використання коштів, котрі видані на відрядження або під звіт.
9.	Положення про інвентаризацію активів і зобов'язань від 02.09.2014 №879 [59]	З'ясовано порядок проведення інвентаризації каси.
10.	Методичні рекомендації щодо порядку проведення перевірки з питань дотримання суб'єктами господарювання касової дисципліни, повноти оприбуткування виручки від реалізації товарів (послуг) від 28.03.2013 № 433 [33]	Регулює порядок перевірки касової дисципліни на підприємстві.

Продовження дод. Б

1	2	3
11.	Указ №436 – Указ Президента України «Про застосування штрафних санкцій за порушення норм з регулювання готівки» від 12.06.95р №436/95 [78]	Визначено штрафні санкції за порушення норм з рулювання обігу готівки
12.	План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [57]	Забезпечує однаковість відображення операцій, нагромадження облікової інформації, необхідної для визначення операційних витрат підприємства, складання фінансової звітності та проведення економічного аналізу.
13.	Податковий кодекс України [58]	Регулює відносини, що виникають у сфері справляння податків, визначено поняття грошових коштів у податковому обліку.
14.	Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [23]	Подано коротку характеристику кожного синтетичного рахунка і його субрахунків, розглянуто їхню структуру і призначення, наведено порядок обліку найбільш типових господарських операцій.
15.	Методичні рекомендації щодо застосування регістрів бухгалтерського обліку [34]	Інформація про відображення облікових даних про витрати операційної діяльності в регістрах бухгалтерського обліку
16.	Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затверджене наказом Мініфіну від 24.05.95 р. № 88 [61]	Затверджено порядок створення, прийняття і відображення у бухгалтерському обліку, а також зберігання первинних документів, облікових регістрів, бухгалтерської та іншої звітності
17.	НП(с)БО 29 "Фінансова звітність за сегментами" [49]	Відображення у звітності інформації про грошові кошти та їх еквіваленти
18.	Постанова Правління Національного банку України «Про затвердження Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні» від 29.12.17 р. № 148 [60]	Відображення основних норм оприбуткування готівки у касі підприємства
19.	НП(с)БО 2 «Консолідована фінансова звітність» 8 [46]	Визначає порядок складання консолідованої фінансової звітності, відображення у ній інформації про витрати та загальні вимоги до розкриття інформації щодо складання консолідованої фінансової звітності.

Закінчення Дод. Б

1	2	3
20.	НП(с)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах», [50]	Визначає порядок виправлення помилок, внесення та розкриття інших змін у фінансовій звітності, де відображена інформація про грошові кошти та їх еквіваленти.
21.	НП(с)БО 15 «Дохід» [43]	Визначаються методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про доходи підприємства та її розкриття у фінансовій звітності.
22.	НП(с)БО 17 «Податок на прибуток» 3[44]	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати, доходи, активи і зобов'язання з податку на прибуток та її розкриття у фінансовій звітності.
23.	НП(с)БО 19 «Об'єднання підприємств» [45]	Визначає порядок відображення в обліку і звітності придбання інших підприємств та/або об'єднання видів їх діяльності, гудвілу, який виник при придбанні, а також розкриття інформації про об'єднання підприємств та/або видів їх діяльності.
24.	НП(с)БО 21 «Вплив змін валютних курсів» [47]	Визначає умови визнання інших операційних витрат від курсових різниць.
25.	НП(с)БО 22 «Вплив інфляції» [48]	Визначає порядок коригування фінансової звітності, яка оприлюднюється, на вплив інфляції та загальні вимоги до розкриття інформації про неї у примітках до фінансової звітності.

Огляд спеціальної літератури за темою дослідження

№ пор	Спеціальна література	Короткий зміст	Використання в роботі
1	2	3	4
1.	Сопко В. В., Завгородній В. П. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу [73]	Охарактеризовано визначення сутності грошових коштів	При написанні розділу 1 ВКР
2.	Сопко В.В., Грабова Н.М. Бухгалтерський облік : навчальний посібник [74]	Розкриття сутності обліку готівкових і безготівкових розрахунків.	При написанні розділу 1 ВКР
3.	Ромашко О. М., Н. П. Дудка Вчені записки Університету «КРОК» [22]	Розкриття ведення фінансової звітності про рух грошових коштів.	При написанні розділів 1,2 ВКР
4.	Ткаченко Н.М Бухгалтерський, фінансовий облік , оподаткування та звітність [77]	Наводяться первинні документи, порядок відкриття та закриття рахунків в установах банків, касових операцій.	При написанні розділів 1,2 ВКР
5.	Боярова О.А Науковий вісник НУБІП [69]	Розкриття ведення фінансової звітності про рух грошових коштів.	При написанні розділу 2 ВКР
6.	Гура Н., Е. Кащенко Бухгалтерский учет и аудит[64]	Розглянуто методику складання звіту про рух грошових коштів .	При написанні розділів 2,3 ВКР
7.	Ромашко О.М. Особливості організації обліку грошових коштів[70]	Розглянуто особливості організації обліку грошових коштів.	При написанні розділу 1,2 ВКР
8.	Остафійчук С. Грошові кошти та їх еквіваленти[55]	Розкрито сутність грошей та їх еквівалентів.	При написанні розділу 1 ВКР
9.	Панаріна С.А., Брадул О.М. Проблеми практики обліку грошових розрахунків [56]	Розглянуто проблеми практики обліку грошових розрахунків	При написанні розділів 2,3 ВКР

1	2	3	4
10.	Ананська М. О., Н. О. Пильнева, М. О. Полозов Економіка: реалії часу [1]	Розглянуто шляхи удосконалення організації обліку грошових коштів на прикладі підприємств оптової торгівлі	При написанні розділу 3 ВКР
11.	Єрмолаєва М. В., К. В. Черненко, А. М. Гафіяк Вісник Харківського національного технічного університету [15]	Розглядається облік грошових коштів та застосування інформаційних технологій	При написанні розділу 3 ВКР
12.	Гайдаржийська О. М., О. В. Костонюк, В. С. Вишневецька Економіка та держава [7]	Розглянуто облік касових операцій та шляхи поліпшення їх організації на підприємстві	При написанні розділів 2,3 ВКР
13.	Смельянова Ю. В., Р. М. Циган. Молодий вчений [14]	Розглянуто удосконалення організації обліку грошових коштів як складової монетарних активів	При написанні розділу 3 ВКР
14.	Гнатенко Є.П., А.О. Гикава Економіка суспільства [8]	Розглянуто Проблеми обліку грошових коштів на підприємстві	При написанні розділу 3 ВКР
15.	Меліхова Т.О. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції [31]	Розглянуто Удосконалення обліку і контролю касових операцій на підприємстві	При написанні розділу 3 ВКР
16.	Головка В. І., Безкоровайна О. О. Молодий вчений [9]	Аналіз нормативно-правового регулювання обліку грошових коштів та потоків	При написанні розділів 1,3 ВКР
17.	Фоміна О.В. Управлінський облік у торгівлі [79]	Розглянуто методики ведення управлінського обліку на підприємствах торгівлі	При написанні розділу 3 ВКР
18.	Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: [3].	Розглянуто організацію обліку грошових коштів на підприємствах, належний порядок приймання і видачі готівки, оформлення касових операцій, організації касової дисципліни	При написанні розділів 2,3 ВКР

1	2	3	4
19.	Гринкевич С. Управління ринковою вартістю підприємств [10]	Проведено аналіз чинників, які впливають на формування вартості підприємства з позиції різних вчених, визначено основні чинники формування ринкової вартості підприємства.	При написанні розділу 3 ВКР
20.	Бондаренко Н.М., Таран В.В Причорноморські економічні студії [2]	Організація обліку і контролю грошових коштів	При написанні розділу 2,3 ВКР
21.	Сопко В.В., Бенько М.М., Гончаренко О.М. Дисциплінарна матриця управлінської звітності: монографія [75]	Досліджено проблеми формування управлінської звітності в умовах застосування інформаційних технологій. Монографія є науковим дослідженням, яке відображає новітній підхід до системи інформаційного забезпечення управління підприємством з урахуванням розвитку інноваційних інформаційних	При написанні розділу 3 ВКР
22.	Журавльова І. В. Емпіричні дослідження факторів впливу на вартість підприємств [17]	Розглянуто сутність поняття вартість підприємства, фактори впливу на вартість, Запропоновано методичний підхід до дослідження факторів впливу на підґрунті регресійного та факторного аналізів. власного капіталу.	При написанні розділу 3 ВКР
23.	Височан О.С. Облік і контроль грошових коштів та їх еквівалентів [5]	Досліджено проблему класифікації грошових еквівалентів	При написанні розділу 1 ВКР

Пояснювальна записка

Товариство з обмеженою відповідальністю (далі – Товариство) «Вишня», було засноване на підставі статуту, записом в Єдиному державному реєстрі про проведення державної реєстрації юридичної особи. Товариство було засноване у місті Києві 19.09.2003.

ТОВ «Вишня» є мережею продуктових магазинів, які займаються продажем продуктів харчування, напоями та тютюновими виробами. Мережа магазинів базується здебільшого у центрі міста Києва. Відкриття нових магазинів відбувається раз на 2 місяці.

Компанія працює над тим, щоб бути найкращою з продажу продуктів харчування у і бути гідною конкуренцією мережам супермаркетів.

Основним видом діяльності Товариства згідно з Класифікацією видів економічної діяльності є КВЕД 47.11 «Роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах переважно продуктами харчування , напоями та тютюновими виробами» .

Також у Товариства є ще деякі види КВЕД:

- 46.39 «Неспеціалізована оптова торгівля продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами»
- 47.76 «Роздрібна торгівля косметичними товарами та туалетними при належностями в спеціалізованих магазинах»
- 85.52 «Освіта у сфері культури»
- 72.20 «Дослідження й експериментальні розробки у сфері суспільних і гуманітарних наук»

Підприємство набуло статусу юридичної особи з моменту реєстрації у компетентних органах влади та управління України. Підприємство є юридичною особою, являється платником податку на додану вартість з 24 лютого 2006 року, має самостійний баланс суб'єкта малого підприємництва.

Продовження дод. Г

Середньорічна чисельність персоналу за останній рік становить 27 людини, з них 2 інваліди з робочою групою інвалідності.

Для забезпечення діяльності Товариства за рахунок внесків учасників було створено статутний капітал Товариства у розмірі 1600000 грн. (Один мільйон шістсот тисяч гривень), який розподіляється на дві частки. У власності підприємства знаходяться одержані ним прибутки, а також майно та основні засоби придбані за рахунок власних коштів. Для залучення нових технологій і вдосконалення діяльності Товариство має кредит у національній валюті у одному з державних банків України. Основні складові наказу про облікову політику, структуру підприємства та структуру бухгалтерії розглянути в Додатках Г,Д,Е.

Проводимо розрахунки для ТОВ «Вишня» на підставі даних з Фінансових звітів суб'єкта малого підприємництва за 2018-2020 роки (Додаток І): рентабельність продукції, фондівіддачу і продуктивність праці та записуємо результати в таблицю А.

Табл. А

Основні економічні показники ТОВ «Вишня» за 2018-2020 рр.

Показники	2018	2019	2020	Відхилення 2020р. (+,-) від			
				2 019р.		2 018р.	
				сума	%	сума	%
1	2	3	4	5	6	7	8
Дохід (виручка) від реалізації (продукції, товарів, послуг) (без ПДВ), тис. грн	9446,8	13653,3	16880,5	3227,2	23,64	7433,70	78,69
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	4707	9947,7	12522,2	2574,5	25,88	7815,20	166,03
Валовий прибуток (збиток), тис. грн	4739,8	3705,6	4358,3	652,7	17,61	-381,50	-8,05
Інші операційні доходи, тис. грн	582,5	445,3	1099,1	653,8	146,82	516,60	88,69

Продовження дод. Г

1	2	3	4	5	6	7	8
Операційні витрати діяльності, тис. грн	4235,6	5284,1	4446,1	-838	-15,86	210,50	4,97
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток (збиток), тис. грн	-3653,1	-4838,8	-3347	1491,8	-30,83	306,10	-8,38
Інші доходи, тис. грн	1,2	0,1	27,8	27,7	27700,00	26,60	2216,67
Інші витрати, тис. грн	741,5	1028,5	1320,3	291,8	28,37	578,80	78,06
Фінансовий результат від звичайної діяльності: прибуток (збиток), тис. грн	346,4	-2161,6	-281,2	1880,4	-86,99	-627,60	-181,18
Чистий прибуток (збиток), тис. грн	301,1	-2161,7	-281,1	1880,6	-87,00	-582,20	-193,36
Рентабельність (збитковість), %	100,70	37,25	34,80	2,44623474	-6,57	-65,89	-65,44
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн	236,4	185,6	146	-39,6	-21,34	-90,40	-38,24
Фондовіддача	20,05	19,97	29,85	9,89	49,51	9,80	48,89
Середньоспискова чисельність працівників, чол.	24	25	27	2	8,00	3,00	12,50
Продуктивність праці, тис. грн./чол.	393,62	546,13	625,20	79,07	14,48	231,59	58,84

Відповідно до даних наведеної таблиці можна зробити деякі висновки: валовий прибуток підприємства за останні роки є несталим. Якщо порівнювати 2020 рік з 2019, то можна побачити, що відбулося збільшення валового прибутку на 652700 грн., а порівняно з 2018 – зменшення на 381500 грн. (рис. 3.1). Але можемо побачити, що дохід від реалізації (продукції, товарів, послуг) помітно зростає, хоча і малими темпами. Останній раз Товариство отримувало прибуток у 2006 році який становив 301100грн , наразі

Продовження дод. Г підприємство проводить збиткову діяльність. Можемо помітити, що тенденція до скорочення збитку все ж таки існує.(рис. 3.2)

Як і більшість показників, показник фондівдачі є нестійким. Бачимо, що в 2020 році ефективність управління основними засобами порівняно з 2018 роком зросла на 9,89грн на 1 грн. використання основних засобів, що становить майже 50%.

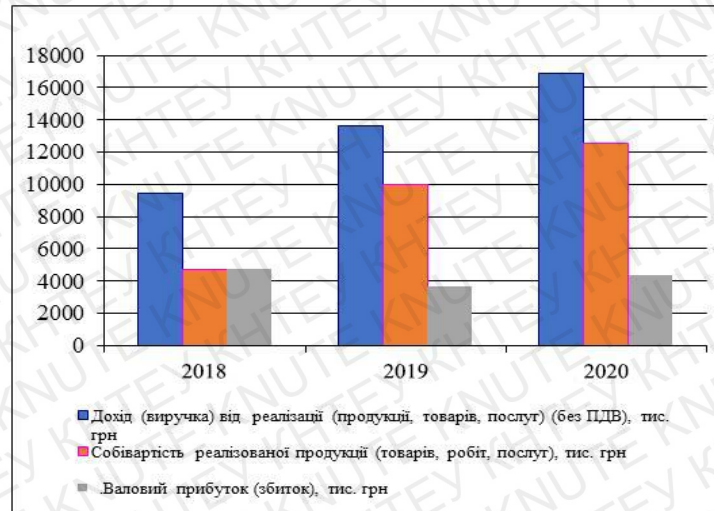

Рис.3.1 Аналіз валового прибутку ТОВ «Вишня»

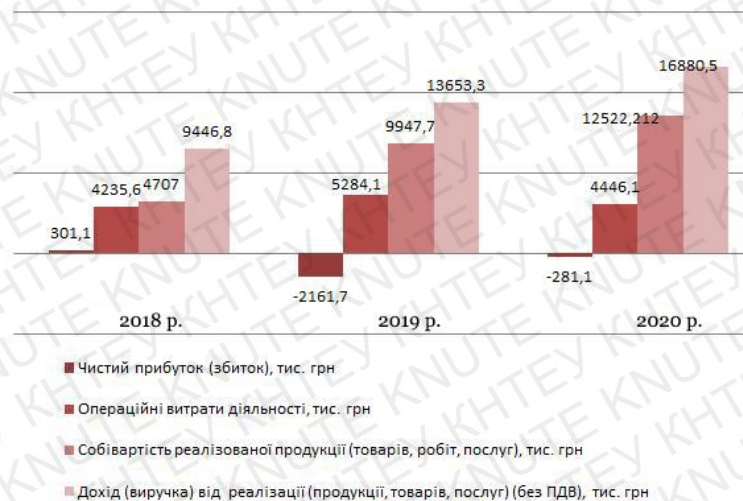

Рис.3.2 Аналіз чистого прибутку ТОВ «Вишня»

Середньооблікова чисельність працівників на Товаристві в 2020р. становила 27 чоловік. В порівняння с 2018 і 2019 це більше всього на 3 людини. При цьому продуктивність праці у 2020 році становила 625200 грн./чол.(рис.3.3), тобто зросла на майже 15%, а у порівнянні з 2018 роком – на 59%.

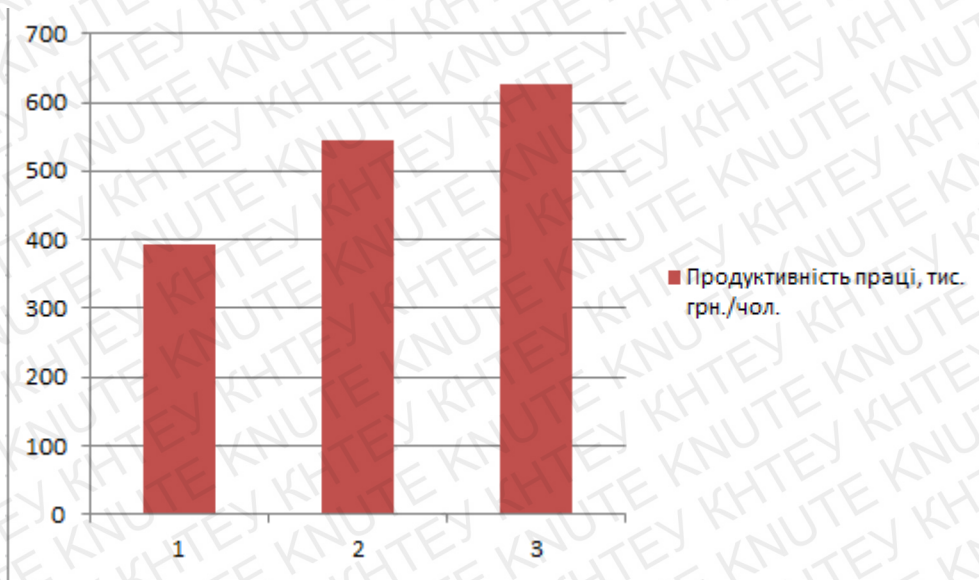

Рис.3.2 Аналіз продуктивності праці ТОВ «Вишня»

Отже, можна зробити висновок, що підприємство на даний момент часу зазнає збитків, але спостерігається тенденція на покращення і в майбутньому у підприємства з'явиться прибуток від впровадження його діяльності адже динаміка зростання показників все ж таки позитивна.

Основні складові Наказу про облікову політику ТОВ «Вишня»

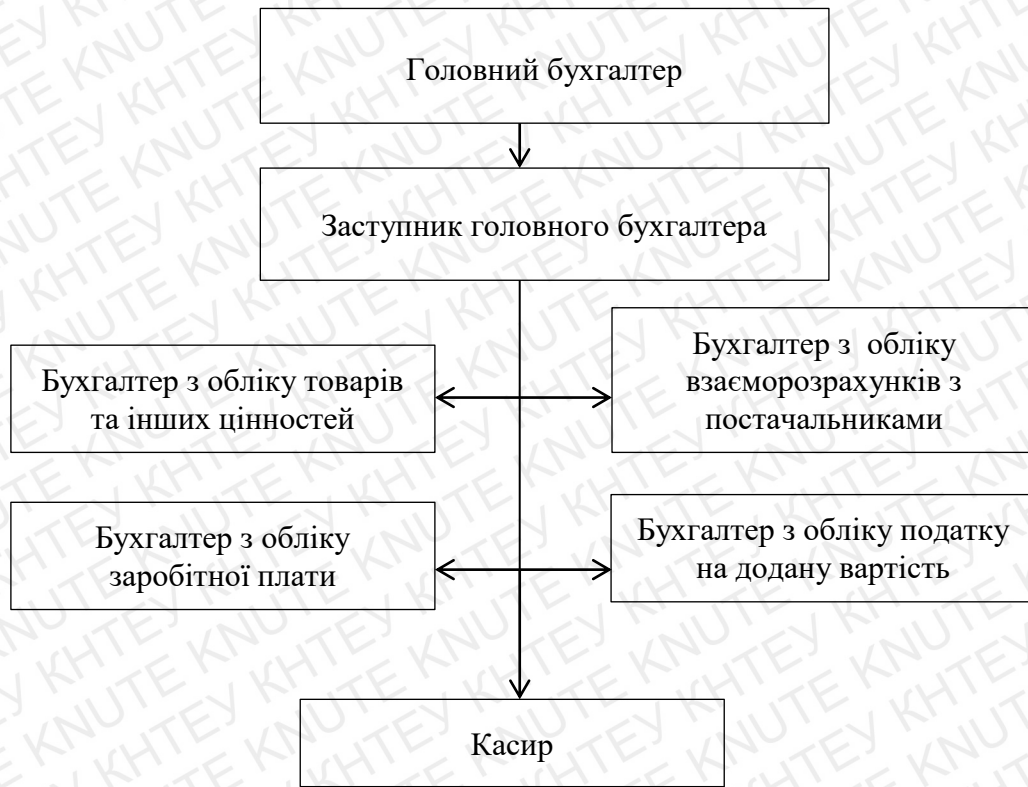
з/п	Норма наказу про облікову політику	Характеристика
	2	3
1.	Система законодавства	Організація та ведення обліку, складання звітності згідно з Національними (стандартами) бухгалтерського обліку
2.	Форма організації обліку на підприємстві	Зі створенням бухгалтерської служби під керівництвом головного бухгалтера
3.	Форма ведення бухгалтерського обліку	Автоматизація на базі інформаційної системи «1С: Бухгалтерія 8.1 для України»
4.	Метод зносу (амортизації) основних засобів, нематеріальних	Прямолінійний метод
5.	Метод зносу малоцінних необоротних матеріальних активів	100% вартості при введенні в експлуатацію
6.	Ліквідаційна вартість основних засобів	Ліквідаційна вартість об'єктів основних засобів дорівнює нулю
7.	Склад грошових коштів фінансової звітності	Включають грошові кошти на розрахунковому рахунку та в касі
8.	Метод оцінки вибуття запасів	ФІФО
9.	Форма та система оплати праці	Форма – погодинна, система – проста погодинна
10.	Випадки проведення інвентаризації	В кінці року перед складанням річної фінансової звітності
11.	Склад інвентаризаційної комісії	- голова комісії – керівник структурного підрозділу
12.	Варіант обліку витрат	З використанням рахунків класу 9 «Витрати діяльності»
13.	Система оподаткування, обліку на підприємстві	Загальна система оподаткування
14.	Склад адміністративних витрат	Поточні ремонти, оплата Інтернет послуг, оплата інших послуг, заробітна плата
15.	Склад витрат на збут	Амортизація обладнання для збут, вартість запасів та МШП, суми витрат майбутніх періодів, заробітна плата та податки, інші допоміжні витрати від сторонніх організацій.

Джерело: узагальнено автором на основі Наказу про облікову політику на ТОВ «Вишня»

Організаційна структура ТОВ «Вишня»

Джерело: сформовано на основі даних ТОВ «Вишня»

Організаційна структура бухгалтерії ТОВ «Вишня»

Джерело: сформовано на основі даних ТОВ «Вишня»

Первинні документи для обліку розрахунків грошових коштів та їх еквівалентів ТОВ «Вишня»

1	2	3	4
№	Назва документу	Характеристика	Форма документа
1	Прибутковий касовий ордер (ПКО)	Оформлення надходження готівки в касу	КО-1
2	Видатковий касовий ордер	Оформлення видачі готівки з каси	КО-2
3	Журнал реєстрації прибуткових та видаткових касових документів	Для реєстру в бухгалтерії ПКО, ВКО	КО-3
4	Касова книга	Використовується для обліку касиром операцій з готівкою	КО-4
5	Книга обліку прийнятих і виданих касиром грошей	Використовується для обліку руху коштів в касі	КО-5
6	Грошовий чек	Використовується для отримання готівки з рахунку в банку	-
7	Оголошення про внесок готівки	Використовується для внесення готівки на рахунок в банку	-
8	Фіскальний касовий чек на товари (послуги)	Розрахунковий документ, який надрукував РРО, при розрахунках за продані товари	ФКЧ-1
9	Фіскальний касовий чек видачі коштів	Розрахунковий документ, який надрукував РРО, при проведенні розрахунків у разі видачі покупцеві коштів при поверненні товарів	ФКЧ-2
10	Розрахункова квитанція	Використовується при реєстрації розрахунків за продані товари (послуги)	РК-1
11	Платіжна відомість	Виплата грошових коштів з каси кільком особам	П-53
12	Розрахунково-платіжна відомість	Розрахунок виплат із заробітної плати та виплата її з каси	П-49

Джерело: сформовано на основі даних ТОВ «Вишня»

Оперограма касових документів на ТОВ «Вишня»

№ п/п	Операція	Виконавець			
		Директор	Головний Бухгалтер	Касир	Бухгалтер
1	Складання ПКО		●	●	
2	Складання ВКО	●		●	●
3	Складання звіту касира				●
4	Перевірка звіту касира				●
5	Формування оборотних відомостей за субрахунком 301, формування Головної книги	●	●		●

Джерело: сформовано на основі даних ТОВ «Вишня»

Оперограма видаткового касового ордера на ТОВ «Вишня»

№ п/п	Операція	Виконавець			
		Директор	Головний Бухгалтер	Бухгалтер	Касир
1	Розгляд заяви на видачу грошей		●	●	
2	Оформлення візи на заяві. Засвідчення підписом	●			
3	Візування суми видачі та передача бухгалтеру для складання ВКО				
4	Складання ВКО			●	
5	Запис ордера в контрольному журналі			●	
6	Оформлення ордера підписом головного бухгалтера та передача директору		●		
7	Оформлення ордера підписом директора та передача головному бухгалтеру	●			
8	Передача ордера через бухгалтера касиру для виконання		●	●	
9	Перевірка дійсності підписів та правильності оформлення ордерів				●
10	Перевірка посвідчення особи одержувача на право одержання. Прикріплення доручення до ВКО				●
11	Оформлення ордера розпискою одержувача із зазначенням дати й суми				●
12	Оформлення ордера підписом касира				●
13	Видача грошей одержувачу				●
14	Запис ордера в Касову книгу				●

Джерело: сформовано на основі даних ТОВ «Вишня»

Графік документообігу операцій з обліку грошових коштів

Документ	Посади осіб, що підписують документ	Підстава для складання	Дата складання	Строк передачі для обробки документа	Місце обробки	Місце зберігання та строк
1	2	3	4	5	6	7
Видатковий касовий ордер	Керівник Головний бухгалтер Особа, що отримує кошти	Договір Рахунок	Дата видатку	День здійснення	Бухгалтерія	Поточний архів 3 роки
Прибутковий касовий ордер	Касир Головний бухгалтер	Надходження грошових коштів	Дата оприбуткування	День здійснення	Бухгалтерія	Поточний архів 3 роки
Касова книга	Головний бухгалтер Керівник	Наявність видаткових і прибуткових касових ордерів	Кожний день	День закінчення місяця	Бухгалтерія	Поточний архів 3 роки
Платіжна відомість	Керівник Головний бухгалтер	Штатний розклад, явка працівників	Щоденно	До 4 числа місяця	Бухгалтерія	Поточний архів 3 роки

1	2	3	4	5	6	7
Платіжне доручення на оплату матеріалів/наданих робіт	Електронний підпис бухгалтера в системі клієнт-банку	Рахунок на оплату	Дата здійснення господарської операції	День здійснення	Бухгалтерія	Поточний архів 3 роки
Видаткова відомість	Керівник Головний бухгалтер	Штатний розклад, явка працівників	Щоденно, щозмінно	До 4 числа місяця	Бухгалтерія	Поточний архів 3 роки
Розрахунково-платіжна відомість	Директор Головний бухгалтер	Табель обліку робочого часу	До 7 та 23 числа місяця	До 7 та 23 числа місяця	Бухгалтерія	Поточний архів 3 роки

Джерело: сформовано на основі даних ТОВ «Вишня»

		до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 "Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва"				
ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ						
суб'єкта малого підприємництва						
		Дата (рік, місяць, число)		КОДИ		
				2019	01	01
Підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю "Вишня"	за ЄДРПОУ		32590691		
Територія		за КОАТУУ		3221086801		
Організаційно-правова форма господарювання		за КОПФГ		240		
Вид економічної діяльності	Роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах переважно продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами	за КВЕД		47.11		
Середня кількість працівників, осіб	24					
Одиниця виміру: тис. грн з одним десятковим знаком						
Адреса, телефон:	07842, м. Київ, вул. А.Ахматової, буд. 13-Г, 0445024615					
1. Баланс на 31 грудня 2018 р.		Форма № 1-м	Код за ДКУД	1801006		
Актив		Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду		
1		2	3	4		
I. Необоротні активи						
Незавершені капітальні інвестиції		1005	-	-		
Основні засоби:		1010	243,2	236,4		
первісна вартість		1011	616,5	728,7		
знос		1012	(373,2)	(492,4)		
Довгострокові біологічні активи		1020	-	-		
Довгострокові фінансові інвестиції		1030	-	-		
Інші необоротні активи		1090	-	-		
Усього за розділом I		1095	243,2	236,4		
II. Оборотні активи						
Запаси:		1100	8 594,9	10 009,9		
у тому числі готова продукція		1103	8 589,5	10 009,5		
Поточні біологічні активи		1110	-	-		
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:		1125	549,8	197,2		
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом		1135	3,2	2,9		
у тому числі з податку на прибуток		1136	0,8	-		
Інша поточна дебіторська заборгованість		1155	191,4	74,6		
Поточні фінансові інвестиції		1160	-	-		
Гроші та їх еквіваленти		1165	141,0	231,4		
Витрати майбутніх періодів		1170	2,0	-		
Інші оборотні активи		1190	4,5	0,7		
Усього за розділом II		1195	9 486,9	10 516,8		
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття		1200	-	-		
Баланс		1300	9 730,1	10 753,2		
Пасив		Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду		
1		2	3	4		
I. Власний капітал						
Зареєстрований (пайовий) капітал		1400	46,0	46,0		
Додатковий капітал		1410	-	-		
Резервний капітал		1415	-	-		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)		1420	(433,8)	(133,3)		
Неоплачений капітал		1425	(23,0)	(23,0)		
Усього за розділом I		1495	(410,8)	(110,3)		
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення		1595	8 400,2	9 516,8		
III. Поточні зобов'язання						
Короткострокові кредити банків		1600	-	-		
Поточна кредиторська заборгованість за:		1610	-	-		
довгостроковими зобов'язаннями						
товари, роботи, послуги		1615	1 694,3	1 278,5		
розрахунками з бюджетом		1620	-	44,5		
у тому числі з податку на прибуток		1621	-	44,5		
розрахунками зі страхування		1625	-	-		
розрахунками з оплати праці		1630	-	-		
Доходи майбутніх періодів		1665	-	-		
Інші поточні зобов'язання		1690	46,4	23,6		
Усього за розділом III		1695	1 740,6	1 346,7		
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття		1700	-	-		
Баланс		1900	9 730,1	10 753,2		

2. Звіт про фінансові результати			
за 2018 р.			
		Форма № 2-м	1801007
		Код за ДКУД	
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	9 446,8	13 417,1
Інші операційні доходи	2120	582,5	1 262,9
Інші доходи	2240	1,2	6,1
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	10 030,5	14 686,1
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(4 707,0)	(6 237,4)
Інші операційні витрати	2180	(4 235,6)	(6 448,8)
Інші витрати	2270	(741,5)	(1 014,9)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(9 684,0)	(13 701,1)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	346,5	985,0
Податок на прибуток	2300	(45,3)	-
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	301,1	985,0
Керівник		Рогошевський І.Г.	
	(підпис)	(ініціали, прізвище)	
Головний бухгалтер		Тяско О.В.	
	(підпис)	(ініціали, прізвище)	

Продовження дод.І

				до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 "Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва"	
ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ					
суб'єкта малого підприємництва					
				КОДИ	
				Дата (рік, місяць, число)	
				2020 01 01	
Підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю "Вишня"			за ЄДРПОУ	32590691
Територія				за КОАТУУ	3221086801
Організаційно-правова форма господарювання				за КОПФГ	240
Вид економічної діяльності	Роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах переважно продуктами харчування, напоями та тютюновими			за КВЕД	47.11
Середня кількість працівників, осіб	25				
Одиниця виміру: тис. грн з одним десятковим знаком					
Адреса, телефон:	07842, м. Київ, вул. А.Ахматової, буд. 13-Г, 0445024615				
1. Баланс на 31 грудня 2019 р.				Форма № 1-м	Код за ДКУД 1801006
Актив		Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду	
1		2	3	4	
I. Необоротні активи					
Незавершені капітальні інвестиції		1005	-	-	
Основні засоби:		1010	236,4	185,6	
первісна вартість		1011	728,7	683,8	
знос		1012	(492,4)	(498,2)	
Довгострокові біологічні активи		1020	-	-	
Довгострокові фінансові інвестиції		1030	-	-	
Інші необоротні активи		1090	-	-	
Усього за розділом I		1095	236,4	185,6	
II. Оборотні активи					
Запаси:		1100	10 009,9	7 881,0	
у тому числі готова продукція		1103	10 009,5	7 880,5	
Поточні біологічні активи		1110	-	-	
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:		1125	197,2	378,8	
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом		1135	2,9	1,1	
у тому числі з податку на прибуток		1136	-	0,8	
Інша поточна дебіторська заборгованість		1155	74,6	71,6	
Поточні фінансові інвестиції		1160	-	-	
Гроші та їх еквіваленти		1165	231,4	28,2	
Витрати майбутніх періодів		1170	-	0,6	
Інші оборотні активи		1190	0,7	5,5	
Усього за розділом II		1195	10 516,8	8 366,7	
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття		1200	-	-	
Баланс		1300	10 753,2	8 552,3	
Пасив		Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду	
1		2	3	4	
I. Власний капітал					
Зареєстрований (пайовий) капітал		1400	46,0	46,0	
Додатковий капітал		1410	-	-	
Резервний капітал		1415	-	-	
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)		1420	(133,3)	(2 451,4)	
Неоплачений капітал		1425	(23,0)	(23,0)	
Усього за розділом I		1495	(110,3)	(2 428,4)	
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення		1595	9 516,8	9 823,5	
III. Поточні зобов'язання					
Короткострокові кредити банків		1600	-	-	
Поточна кредиторська заборгованість за:		1610	-	-	
довгостроковими зобов'язаннями					
товари, роботи, послуги		1615	1 278,5	1 011,2	
розрахунками з бюджетом		1620	44,5	84,8	
у тому числі з податку на прибуток		1621	44,5	-	
розрахунками зі страхування		1625	-	-	
розрахунками з оплати праці		1630	-	-	
Доходи майбутніх періодів		1665	-	-	
Інші поточні зобов'язання		1690	23,6	61,2	
Усього за розділом III		1695	1 346,7	1 157,1	
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття		1700	-	-	
Баланс		1900	10 753,2	8 552,3	

2. Звіт про фінансові результати			
за 2019 р.			
		Форма № 2-м Код за ДКУД	1801007
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період поперед- нього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	13 653,3	9 446,8
Інші операційні доходи	2120	445,3	582,5
Інші доходи	2240	0,1	1,2
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	14 098,7	10 030,5
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(9 947,7)	(4 707,0)
Інші операційні витрати	2180	(5 284,1)	(4 235,6)
Інші витрати	2270	(1 028,5)	(741,5)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(16 260,3)	(9 684,0)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	(2 161,7)	346,5
Податок на прибуток	2300	-	(45,3)
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	(2 161,7)	301,1
Керівник		Рогошевський І.Г.	
	(підпис)	(ініціали, прізвище)	
Головний бухгалтер		Тяско О.В.	
	(підпис)	(ініціали, прізвище)	

Продовження дод.І

		до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 "Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва"				
ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ суб'єкта малого підприємництва						
				коди		
		Дата (рік, місяць, число)		2021	01	01
Підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю "Вишня"	за ЄДРПОУ		32590691		
Територія		за КОАТУУ		3221086801		
Організаційно-правова форма господарювання		за КОПФГ		240		
Вид економічної діяльності	Роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах переважно продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами	за КВЕД		47.11		
Середня кількість працівників, осіб	27					
Одиниця виміру: тис. грн з одним десятковим знаком						
Адреса, телефон:	07842, м. Київ, вул. А.Ахматової, буд. 13-Г, 0445024615					
1. Баланс на 31 грудня 2020 р.		Форма № 1-м		Код за ДКУД		1801006
Актив		Код рядка	На початок звітної року	На кінець звітної періоду		
1		2	3	4		
I. Необоротні активи						
Незавершені капітальні інвестиції		1005	-	-		
Основні засоби:		1010	185,6	146,0		
первісна вартість		1011	683,8	719,9		
знос		1012	(498,2)	(573,9)		
Довгострокові біологічні активи		1020	-	-		
Довгострокові фінансові інвестиції		1030	-	-		
Інші необоротні активи		1090	-	-		
Усього за розділом I		1095	185,6	146,0		
II. Оборотні активи						
Запаси:		1100	7 881,0	7 758,4		
у тому числі готова продукція		1103	7 880,5	7 758,0		
Поточні біологічні активи		1110	-	-		
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:		1125	378,8	65,2		
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом		1135	1,1	1,5		
у тому числі з податку на прибуток		1136	0,8	0,8		
Інша поточна дебіторська заборгованість		1155	71,6	73,5		
Поточні фінансові інвестиції		1160	-	-		
Гроші та їх еквіваленти		1165	28,2	93,4		
Витрати майбутніх періодів		1170	0,6	-		
Інші оборотні активи		1190	5,5	0,7		
Усього за розділом II		1195	8 366,7	7 992,7		
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття		1200	-	-		
Баланс		1300	8 552,3	8 138,7		
Пасив		Код рядка	На початок звітної року	На кінець звітної періоду		
1		2	3	4		
I. Власний капітал						
Зареєстрований (пайовий) капітал		1400	46,0	46,0		
Додатковий капітал		1410	-	-		
Резервний капітал		1415	-	-		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)		1420	(2 451,4)	(2 733,0)		
Неоплачений капітал		1425	(23,0)	(23,0)		
Усього за розділом I		1495	(2 428,4)	(2 710,0)		
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення		1595	9 823,5	9 690,9		
III. Поточні зобов'язання						
Короткострокові кредити банків		1600	-	-		
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями		1610	-	-		
товари, роботи, послуги		1615	1 011,2	40,5		
розрахунками з бюджетом		1620	84,8	48,7		
у тому числі з податку на прибуток		1621	-	-		
розрахунками зі страхування		1625	-	-		
розрахунками з оплати праці		1630	-	-		
Доходи майбутніх періодів		1665	-	-		
Інші поточні зобов'язання		1690	61,2	1 068,6		
Усього за розділом III		1695	1 157,1	1 157,8		
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття		1700	-	-		
Баланс		1900	8 552,3	8 138,7		

2. Звіт про фінансові результати			
за 2020 р.			
		Форма № 2-м Код за ДКУД	1801007
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період поперед- нього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	16 880,5	13 653,3
Інші операційні доходи	2120	1 099,1	445,3
Інші доходи	2240	27,8	0,1
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	18 007,4	14 098,7
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(12 522,2)	(9 947,7)
Інші операційні витрати	2180	(4 446,1)	(5 284,1)
Інші витрати	2270	(1 320,3)	(1 028,5)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(18 288,6)	(16 260,3)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	(281,1)	(2 161,7)
Податок на прибуток	2300	-	-
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	(281,1)	(2 161,7)
Керівник		Рогошевський І.Г.	
	(підпис)	(ініціали, прізвище)	
Головний бухгалтер		Тяско О.В.	
	(підпис)	(ініціали, прізвище)	

Кореспонденція рахунків обліку грошових коштів у касі в національній валюті в січні 2019 р. на ТОВ «Вишня»

№ пор.	Первинні документи	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
			Дебет	Кредит
<i>1. Оприбуткування готівки в касі</i>				
1	ПКО, накладна, акт	Від реалізації продуктів, товарів, послуг	301.1	701-703
2	ПКО, корінець грошового чека	З поточного рахунку	301.1	311
3	ПКО, звіт про невикористані кошти	Невикористані підзвітні суми	301.1	372
4	ПКО	Відшкодування завданих збитків	301.1	375
5	ПКО, протокол зборів учасників	Від засновників - внески до статутного капіталу	301.1	46
6	ПКО, акт	Від різних дебіторів	301.1	377
7	ПКО	З відокремлених підрозділів	301.1	301.2
<i>2. Видача готівки з каси</i>				
1	ВКО	Внесення коштів до банку для зарахування на поточний рахунок	311	301.1
2	ВКО, відомість на виплату ЗП	Виплачені виплати працівникам	66	301.1
3	ВКО	Виплачено дивіденди	671	301.1
4	ВКО	Виплачено постачальникам, різним кредиторам	631, 685	301.1
5	ВКО	Видано підзвітній особі на відрядження, чи оплату	372	301.1

Джерело: сформовано на основі даних ТОВ «Вишня»

Взаємозв'язок форм фінансової звітності щодо відображення грошових коштів

